

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Erindringer
af
Steen Steensen Blichers Liv,
optegnede af ham selv.

Naany udgivet med Oplysninger og Noter
af
Søren Vasegaard.

København.
H. Aschehoug & Co.'s Forlag.
1923.

Erindringer
af
Steen Steensen Blicher's Liv,
optegnede af ham selv.

Naany udgivet med Oplysninger og Noter
af
Søren Basegaard.

København.
H. Aschehoug & Co.s Forlag.
1923.

FORORD

BLICHERS »ERINDRINGER« blev oprindeligt nedskrevet i Aaret 1839 paa Opfordring af daværende Student, senere Forfatter og Historiker Frederik Barfod. Denne havde i 1. Hefte af sit nordiske Fjerdingaarsskrift »Brage og Idun« paabegyndt en Serie »Digterskildringer«, idet daværende Student, senere Kritiker og Forfatter P. L. Møller havde givet en Skildring af den russiske Digter Alexander Puschkin. Blichers Erindringer blev trykt i Nytaarsheftet 1840 (3. Binds 1. Hefte) med en Indledning af Barfod, som deri gav en lyrisk begejstret Karakteristik af Blicher og iøvrigt henviste til C. Molbechs »Dansk poetisk Anthologie« Bd. 4 og samme Forfatters Anmeldelse af Blichers »Samlede Digte« i »Maanedsskrift for Litteratur« 20. Bd. (sidste Hefte 1838) samt »Fædrelandet« for 1840, hvori en anden Forfatter havde udtalt sig til Gunst for Blicher.

Da P. L. Møller i 1845 planlagde og i 1846 begyndte Udgivelsen af Blichers Noveller, har han formentlig opfordret Præsten i Spentrup til at føre sine Erindringer à jour, saaledes at de kunde indlede første Bind af Novellerne. Blicher har i hvert Fald gennemgaaet Teksten fra »Brage og Idun« og paa de fleste Steder taget Hensyn til, at der var gaaet fem Aar, siden de blev trykt første Gang.

Det er dog ikke alle Steder, at à jour Føringen er foretaget. Paa det Sted, hvor han omtaler sin Forfattervirksomhed og nævner Indsendelsen af en Afhandling til Landhusholdningsselskabet om de jyske Hedeegnes Bindeindustri, lader han det baade 1839 og i 1845 være »16 Aar siden«, han indsendte Manuskriptet. Hvor han har lagt de 5 Aar til (i 1845) er Additionen heller ikke overalt udført korrekt. Saaledes er de Plantager, som tre af hans Sognemænd anlagde i Spentrup i 1839 6 og 7 Aar gamle, men i 1845 henholdsvis 14 og 15 Aar.

Imidlertid er det oprindelige Udkast i »Brage og Idun« i Hovedsagen lagt til Grund for »Erindringerne« i 1. Bd. af »Gamle og nye Noveller« (1846). Dispositionen er den samme — kun med en enkelt uvæsentlig Ombytning af Afsnittenes Rækkefølge. (I »Br. og Id.« er Stykket om hans Pennekrige med Molbech, Bjerregaard og Ingemann indskudt efter Beretningen om den Røverhistorie, han oplevede i den berygtede Skov). I 1845 indføjede han hist og her nye Episoder og tilføjede en Slutning, og endelig strøg han enkelte Ting, som de mellemliggende fem Aar enten havde forandret eller overflødiggjort, eller som ikke kom til at passe med den gennemførte Tredje Persons Fortællemaade.

I det hele og store er Erindringerne altsaa nedskrevet 1839. Naar det derfor paa Titelbladet i 3. Udgave af P. L. Møllers Udgave af Novellerne staar, at de er »nedskrevne af ham selv i 1845«, og denne Tidsangivelse er gaaet over i alle P. Hansens følgende Udgaver, saa passer det i Virkeligheden ikke. Dette Aarstal stod heller ikke i Møllers første og anden Udgave, som M. selv besørgede. Hvem der har tilføjet det i 3. Udg., kan ikke oplyses.

Paa mange Maader gør Tidsforskellen mellem den oprindelige Tekst og det gennemsete Optryk Erindringerne til et interessant Dokument, som tjener til at kaste Lys over Blichers Livsvilkaar, Familieforhold og litterære Planer i disse Aar. Og da Erindringerne nu ikke mere findes i Handelen, idet de er udeladt ikke blot af Hans Hansens 3-Binds Udgave af Blichers »Samlede Noveller og Skitser«, men ogsaa af de foreliggende Udvalg af Novellerne, er det formentlig betimeligt at udgive dem paa ny. Nærværende Udgiver vilde gerne have denne Udgave betragtet som et Supplement til hans Udgave af Novellerne, og han benytter Lejligheden til at bringe *Aschehoug & Co.s* Forlags københavnske Afdeling en Tak, fordi dennes Ledelse saa beredvilligt imødekom Ønsket om at udgive den jyske Digers Selvbiografi i nærværende Skikkelse. —

Med Hensyn til Udgivelsesmaaden er fulgt det Princip at lade de to Tekster følges ad i Stedet for at aftrykke Afvigelserne som Fodnoter eller »Varianter« bag i Bogen. Den interesserede Læser vil derved have hele Materialet samlet og vil let blive fortrolig med Betydningen af de

to Tegn, som betegner henholdsvis den første og den anden af Blichers Affattelser. Disse er betegnede paa følgende Maade:

Hvad der staar i [], betegner det, Blicher skrev i 1839, men *udelod* i 1845.

Hvad der staar mellem [] omfatter, hvad Blicher *tilføjede* i 1845.

Fodnoter i selve Erindringernes Tekst er overalt Blichers egne. Hvor Retskrivningen i de to Affattelser er afvigende, er den sidste Udgave (1845) fulgt.

Iøvrigt henvises til de Oplysninger og Kommentarer, som findes efter Teksten.

Udg.

[Digterfildringer].

[Steen Steensen Blicher]

[Han'er] opkaldt efter Statsraad Steen de Steensen, til Aunsberg, [og] [er] født i Bium, Lysgaard Herred den 11te October 1782, i Midtpunktet af Nørrejylland, paa Skjellet mellem Heden og Marken. Hans Fader var den [ifjor] i sit 91de Aar afdøde, som topographist og theologist Forfatter og latinist Digter bekendte Præst[en] Niels Blicher, hvis Fader, Bestefader, Oldefader og Tjopdefader, alle havde været Landsbyspræster her i Jylland, og hvis Tjoptjopdefader var en Bondesøn fra Byen Horsens i Kjær Herred i Benschysel. Denne heed Dve Horsens; men da han var kommen i Kjøbmandslære i Aalborg hos en Blicher eller Blücher, maastee fra Byen Blücher i det nordlige Tyskland, ægtede han dennes Datter, under Vilkaar at antage hans Slægtnavn. S. S. Blichers Farmoder var en Gangel, der ubledte sin Herkomst fra Reformatoren Morten Luther, saavel som fra en Grev Lindemann i Pfalz.

S. S. Blichers Moder var en født Gurg, hendes Moder en født Steensen, — Søster til ovennævnte Statsraad og til en Generallieutenant Georg v. Steensen, der tjente sig op fra Lieutenant under Frederik den Store i Syvaarskrigen, og endnu i 1806 som Fæstningscommandant tappert forsvarede Neisse i Schlesien mod den franske General Vandamme.

S. S. Blichers Mormoder var en Datterdatter af Biskop Doctor Niels Bang i Odense († 1676). Denne Bisp og Abelsmand, hvis Bibel

(en af Christian IVdes) endnu er i S. S. Blichers Eje, og — som der er skrevet foran i samme — havde hans og Hustrus, Ane Eriksdatters, Baaben i Sølv befæstet paa Bindet (Sølvet er borte, paa Stifterne nær, thi S. S. Blicher har faaet den af fremmede Børgere), nedledte sin Herkomst fra Absalons Farfader Skjalm Hvide[s Søn Aster Kongs Søn Esbern Snare].

S. S. Blicher havde i sin Barndom et svagt Næmme, og hans Sjæleevner udviklede sig meget langsomt. Han blev underviist i de gamle Sprog af sin Fader, til han i en Alder af 14^{1/2} Aar kom ind som den nederste i Mesterlectien i Randers lærde Skole under Rector Peder Estrup, hvem han stedse har i kjærlig og taknemmelig Erindring. Han fandt i sin Skolegang ingen saa værdig som denne Rector til at bære Aristides's skjønne Tilnavn, „den Retfærdige“, og han har kjendt saa Mennesker, der saaledes forstode at gjøre sig elskede. Under hans, og den ligeledes lærde og grundige Conrector Lunds Vejledning, kom D., der ved sin Indtrædelse i Skolen ikke havde lært andet end at oversætte nogle latinske Forfattere og Johannes's græske Evangelium, ved ufortrøden Selvanstrængelse saavidt, at han i Efteraaret 1799, ikke fulde 17 Aar gammel, og langt hurtigere end han selv og andre havde haabet, tog Artium med Udmærkelse (7 Laud. og 4 præ cæteris). Næste Foraar tog han Philosophicum og manglede kun eet + i Udmærkelse. Dette Halvaar har en for ham uudslettelig Reminiscens: hans Manuductor var den — [jeg tror] som Landsbyspræst endnu levende — Jermin, hvis grundige, venlige, ja faderlige „Haandlektion“, kan haabes erin-

dret af flere end Præsten i Spentrup. Denne vil fra hiin Periode anføre en Ungdomstreg. Physiken behagede ham ikke synderligt. Man lærte den Tid og hørte Forelæsninger over Hauchs Ledetraad i Videnskaben; men aldrig meer end Halvparten — Sommer- eller Vinterkursus. B. sludbredte med sine Pensa, og blev een og anden Gang advaret og formanet af den brave Manuductor. Fik saa B. ifinde at spille sin Lærer et Puds: han læste og lærte hele Hauchs Physik, og angav den til Examen til største Forundring for Termiin og alle hans Kammerater, der vidste, hvordan han havde sludsket med denne Videnskab. Professoreen — den vakkre Aasheim, gif ind med ham i Gasarterne og Electriciteten, og fandt sig, efter vel en halv Times Examination, saa tilfredsstillet, at han ej alene gav Candidaten »præ cæteris« med „Slange“, men rejste sig og holdt en [Lykønskningstale] [en Slags Toasttale] til ham. Termiin smilte ret inderlig til ham, gned sine Hænder, og kaldte ham en stor Skjelm. Foraaret efter tog B. Philologicum med to Lauder og to præ cæteris. Og samme Aar modtog han en Huuslærerpost paa Falster, hvor han forblev i tvende Aar, og indgif med sin ældste Lærling, Laurits Foss, der var to Aar yngre end han selv, et Venkab, som endnu bestaaer, aldrig afbrudt, og aldrig kølnet; — den nuværende Borgermester i Roeskilde maae straffe B., hvis han farer med Usandhed. — Med en anden, men ældre Ven indgif han ogsaa her en ligesaa tjer og fast Forbindelse — Nordens kongelige Skjald, hvis mægtige Harpeslag vel have medvirket til den jydskes poetiske Retning. [Det var Gulddaasens Digter, Agronomen Dlusfen

paa Claesens Seminar, som gav B. den høiflotte Harpe ihændel].

[I Kapseaarene vilde han gjerne være en „Machoni-Fyr“; thi var det ham ikke nok, at have lært Dandskonst i Jylland; hans Fødder maatte i Hovedstaden lystre, først en Figurant, derefter en Solodanser Poulsen, med hvis lille Datter han dandsede Menuet, saa han svædte ved det, efterat han de første Timer havde maattet øve sig for et stort Spejl. Nu har han ingen videre Nytte af denne kostbare Information (en Rigsdaler Timen).

Han gif tillige i Fægteskole hos Mester Steen (Underofficeer ved Garden); der kom han ogsaa i Svæb, ja engang endog i Blod. Han kunde allerede bruge en Fleuret, dog neppe bedre end til vixhaud. Saa raaber Læreren i en „Gang“ til ham: „tag Dem iagt! nu faaer De den lige i Brystet!“ Han afsøbede rigtig nok den »botte«, som Fransken kalder det; men Læreren's Fleuret sprang istykker mod hans Pareerplade tæt ved Duppen, og Stumpen gav ham en Rift i Armen; hans pene Mandstjettjorte fik en langt farligere Stramme. Steen smed sit Baaben, foer ængstelig hen til ham, undersøgte det ubetydelige Streiffstik, bedende ham inderligt om Forladelse. Han svarede naturligtviis: at han ikke behøvede nogen, men den som havde gjort Fleuretten.

Men til et heroisk Optrin blev han sammesteds Bidne. Just som Timen en Dag skulde begynde, befandt vi os fire: tre Studenter og en Officeer paa Fægtersalen; den Sidste kom i Mundhuggerie med den ene Student, der snart gav hiin en Mundbæst, paa hvilken jo fulgte en Udfordring. I det

samme kommer Steen til og siger: „Hr. Landsmand (norst), De er stærk, og den bedste af alle mine Elever; Hr. Lieutenanten spinkel, og endnu ikke ret færdig i at bruge hans Panier, det er ikke Partie égale; vi to, Hr. S. . . ! er det. Om De, og de andre Herrer synes om det, saa træder jeg i Lieutenantens Sted, paa Vilkaar: at første Blodsdraabe ender Affæren og redder Hr. Lieutenantens Vre, og dernæst: at det Hele fra først til sidst bliver en Hemmelighed mellem os Fem“.

Det blev saa lige til nu; er endda ikke røbet, undtagen for den brave Steens Vedkommende. — I den improviserede Vresfag fik og gav han en ubetydelig Smøre].

Fra Efteraaret 1803 til 1807 opholdt B. sig, paa nogle Sommerrejser nær, i Hovedstaden, meest i Selskab med de Døde — de nemlig, som bestandig gaae igjen paa Jorden, og som i Kjøbenhavn særdeles og i Mængde spøge bag Slottet og paa Runde-Kirkes Loft. Han lagde sig især efter de levende Sprog, Historien, Geographien og — Poesien (det var i denne Periode, at han oversatte sin Ossian). Til at holde Lærere — naar de skulde due noget — i Sprogene, havde han ikke Evne. Han tog det derfor paa en anden Maneer: Alle de Ord og fremmede Talemaader, han ikke forstod, dem skrev han under Læsningen ud den ene Dag, for den anden at slaae dem op i Lexica — paa de offentlige Bibliotheker; thi saadanne Bøger vare ham og for dyre. Den eneste Underviisning, — men den var ham og meget nyttig — bestod deri: at han gav en Mariner, en indfødt Londoner, The og Aftensmad for at snakke med sig. Og blev B. saa færdig i Ud-

talen, at fleer end een Engellænder har antaget ham for Landsmand.

[Et Aar før Syvaarskrigen blev han antaget til Hovmester for to smaae danske Vestindianere, hvis Forældre satte dem af i Kjøbenhavn, og rejste kort efter tilbage til St. Croix. Han skulde lære dem Dansk, blandt andet spadserere med dem, og have dem under Opsyn til deres Sengetid. Den yngste, en sexaars Dreng, havde en ubændig Lyst til Sabler, Chacoter, og alt saadant, og vilde absolut blive Officeer. Denne Stand var Moderen en Affky — hun har maaskee havt sine Grunde — thi paalagde hun B. indstændig: at stræbe at udrydde Toms Lyst til Krigerstanden. Da intet andet vilde frugte, tog han ham paa en Spadseretour med ind i Castellet paa en Tid, da han vidste, en Soldat skulde løbe Spidsrod. Han gloer med Fornøielse paa de to Rader pene Soldater, da Synderen kommer frem og bliver aflædt. Han spørger; B. svarer, at det er Een, som skal gøres til Officeer. Nu begynder denne sin Gang til velbekjendt Musik. Tom sprang af Glæde; men da den vordende Officeer kom op igen, og fremviste med Jammertoner sin blodige Ryg, stak Tom i Skraal, og tabte ganste sin Lyst til Wrens Stand].

I 1807 stod B. selv som Mariner*) og saae paa Kjøbenhavns Bombardement; men da denne, den kostbareste af alle Illuminationer, var forbi, og da hans Smule Kinned, øvrige Klæder og Bøger, imidlertid brændte (med lille Kannikestræde), og hans Timeinformationer ophørte, saae han sig nødsaget

*) Saaledes tituleredes 8de Compagnie af Studenterchoret.

til at forlade den mishandlede Hovedstad og søge dagligt Brød hos sin Fader i Randlev*). Her forblev han henved et Aar, da han først hen i Efteraaret 1808 drog tilbage til Kjøbenhavn, for at tænke paa Embedsexamen. Da Faderen, formedelst gammel Gjæld, hverken havde Raad til at forsyne ham tilstrækkeligt, eller ret længe, med Mynt, blev det en nødvendig Opgave: at tage Attestats paa et halvt Aar, og det paa halv Gage og halv Læring. Til den Ende slog han og en Slægtning sig sammen om Logis og Kost. Det første var knapt, og den anden — han havde nær sagt — mager; men en Ven havde fra Jylland medgivet ham en heel Side røget Flest. En Skive af samme, til Kartofler, udgjorde i de to første Maanedes deres sædvanlige Middagsmad. Rigtignok gif han og Fættteren for det meste om Søndagen paa Spisefvarteer, og tracterede deres tarvelige Mæver med en Tallerken Suppe og en halv Portion Steg; men denne Overdaadighed var dog ikke istand til at odelægge deres Finantsvæsen. Efter de to Maanedes Poenitence begyndte dog Skjæbnen at smile til B.: Han fik Walkendorphs Collegium**), hvilket Logis han deelte med Fættteren; og ovenikjøbet satte en samtidig Pengestærkning ham i en hidtil ukjendt Velstand, saa at han endog kunde gjøre sin Rettighed som Medlem af det gamle borgerlige Selskab

*) Denne, som 1779 var bleven Præst i Bium, var nemlig 1796 forflyttet til Randlev i Hads. Herred, Aarhus Stift, hvor han forblev, til han 1824 resignerede.

**) For Bombardementet havde han og havt Kloster, og paa en kort Tid Regents.

(ved Gammelstrand) gjældende*). Hans Leveviis var saadan: Om Morgenens Kl. 4 à 5 stod han op, og læste alvorlig til Collegietid; efter denne læste han atter til 7 à 8 om Aftenen, da han gik i Klubben, og restaurerede sine trætte Sjælekræfter ved Kort og let Pasfiar, Pølsegilbe og Dands.

I Foraaret 1809 gik B. op til Attestats, og erholdt Karakteren »Laudabilis, inprimis ob specimen scriptum«. Aaret efter prædikede han for Dismiss, og fik Laud.; men for Kathetisering kun et Haud.; hvilket baade er det første og det sidste, han har erholdt for nogen Disciplin.

Tidlig paa Aaret 1810 modtog han en Adjunctpost ved Randers Skole, og giftede sig samme Sommer med sin Aaret forud afdøde Farbroders**) Enke, Erneste Juliane Berg, som dengang gik i sit 17de Aar.***).

Under den nu stedse stigende Forringelse af Courseren, hvorved hans Løn (400 Rbd.) ikke strakte til Livsophold for ham med Familie den fjerde Deel af Aaret, følte han mere og mere trængende Nødvendigheden af en Forandring i den oeconomiske Stilling; og drog desaaarsag i Efteraaret 1811 til sin Fader i Randlev, som Forpagter af dennes Præste-

*) I 1806 havde B. en meget fordelagtig Huuslærerpost i Kbhvn.; og da var det, at han indtraadte i Klubben.

**) Præsten Peder Daniel Blicher i Spentrup.

[***) Hans Fødselsdag var den 11te October, hans Bryllupsdag den 11te Juni, og den 11te December 1827 er en mærkelig Terminsdag for ham — ikke i Pengevæsen, men i Skjæbnens Gang; dog Verden støtter vel ikke om at vide, hvad han selv ønskede at glemme.]

gaardens-Avl, for som saadan at skaffe sig sit Livs-ophold, medens han samtidig dannede sig til praktisk Gejstlig, i Haab om snar Befordring til gejstligt Embede. Men der hengik alligevel paa niende Aar, inden han erholdt et saadant (nemlig Thorning og Lysgaard, i Lysgaard Herred, Viborg Stift); og der havde maaskee hængaaet ni til, hvis han ikke ogsaa havde været — Jæger: ikke Bogen, men Bøssesen befordrede ham. Dette kom saaledes. B. havde gjort Bekjendtskab med en nærboende høj Adelsmand og Godsejer, med hvem han jevnlig øvede Nimrods Kunst. Da alle Ansøgninger om Præstekald intet virkede, Familien vovede, og Finantserne forværrede sig (Randlevs Præstegaards-Mark indeholder kun nogle og fyrgetyve Edr. Land), skriver han en Bekjendtgjørelse omtrent saalydende: „En theologisk Kandidat søger Ansættelse som Skovrider eller Skytte hos et Herskab. Han tilbyder i den Tid, som bliver tilovers fra hans egentlige Bestilling, at undervise i Latin, Græsk, Tydsk, Fransk, Engelsk og Italiensk. Paa Duellighed som Jæger kan fremvises de paalideligste Attester“. Om en saadan bad han da sin høje Belynder, den ovenberørte Herre, og viste ham, paa Forlangende, sin forehavende Bekjendtgjørelse. Den vakkre Mand bad ham at tilbageholde Annoncen i nogen Tid, indtil endnu eet Forsøg paa gejstlig Befordring var mislykket. Han rejste til Kbhvn., og B. fik det første Embede, han søgte, og ovenikjøbet Tilbud: at maatte vælge mellem tre dengang vacante. Det var i Efteraaret 1819.

Da B. modtog dette Embede, var hans Gjæld ifkun et Par hundrede Daler. Men her steg den.

Han blev tvungen til at overtage en forfalden Præstegaard uden Affortning, reparere og for en stor Deel ombygge samme. Familien forsøgede sig, og Indtægterne formindstedes*): kort, da han efter sex Aars Tjeneste, 1825, blev befordret til hans nuværende Kald, Spentrup og Gassum, i Nørre-Hald Herred i Aarhus Stift, medbragte han henved 5000 Rbd. Gjæld, og 6 Aars Statterestancer, der efter Cancelliepræsident Raas's Død, bleve indbrevne, og af hvilke han [nu] først [iaar] 1837 [betaler] [betalte] det sidste Afdrag. Ogsaa har han, deels ved uforudseelig, deels ved uforstyldt Banskjæbne, seet sig gjentagen tilbagesat. Alligevel, skjøndt han, foruden sin Stedson, har havt 10 egne Børn at forsørge, og [nu i henved fire Aar] derhos tre af sin bortdøde Broders [var hans Gjæld dog i afvigte Aar formindsket til $\frac{2}{5}$ Dele] har han nu faaet alle sine Veter udslittede, og endda nogle Slentringer tilovers. Men besynnerligt nok! hans Credits Forringelse stod i Forhold til Gjældens; og da en Creditor med skjærende Bitterhed havde rørt ham paa det ømmeste Sted (Kovens Sværd skulde herimod have været ham en Knappenaalskrivt), saa besluttede han ved offentlig Auction at sælge saameget af sine rørlige Ejendomme, at Alle kunde tilfredsstilles. Han vilde dog kunnet redde det allernødvendigste, og erhvervet sig den Ro, han i tyve Aar havde savnet.

Auctionen blev anknyndiget, Registrering foretaget; — da see! som Nøden var størst, var og Hjælpen nærmest: Digterens Belyndere reddede Præsten

*) I de fem af disse Aar kunde han ikke udbringe sin Tiende til højere end circa 13 Mk. af Lønde Hartkorn. — Det øvrige i Forhold.

ved ædelmodigt Sammenfud, og trende Brødre, Sønner af hiin Øvstgaard, der 1807 ved Rjøge — saagodtsom ene — med sit Blod beseglede Danmarks Ære, hædrede Heltens Drapasanger ved en Gave, hvis Lige knap nogen Romantikers Phantasi endnu har skjænket nogen Minnesanger eller Troubadour.

Blicher har — foruden en Stedsøn — 10 levende Børn (ingen døde), 7 Sønner og 3 Døttre.

Den ældste af hans egne Sønner, [29] 31 Aar gammel, [er] [har været] pers. Capellan [i 4 Aar]; [og gift] [men maae siden ernære Kone og Børn som Huuslærer. Han har, i Henseende til Befordring, arvet Faderens Banskjæbne]. Den næstældste staaer i Begreb med at tage theologisk Attestats. Den tredie er ved [Boghandelen] [Befordringsvæsenet]. De tre næste ved Landvæsenet. Den yngste [endnu uden Bestemmelse] ved Handelen. — Den ældste Datter er ugift og hjemme; den næstældste lykkelig gift med en duelig og brav Landmand; den tredie Pige er kun [8] [13] Aar gammel og den yngste af dem alle*).

B. er kommen, saa at sige, dødsfødte til Verden,

*) Da det muligt i Fremtiden kunde have sin Nytte, hid-sætter han her deres Navne:

- Peder Daniel, født i Randers den 14de Marts 1811.
 Jens Frederik, født i Randlev den 26de Januar 1813.
 Christiane, født i Randlev den 17de September 1814.
 Christian Charles, født i Randlev den 26de Juli 1816.
 Malvine, født i Randlev den 5te November 1818.
 Niels Jørgen, født i Thorning den 18de Marts 1821.
 Francisco, født i Thorning den 6te Juni 1823.
 Theodor Eberhard, født i Thorning den 31te Marts 1826.
 Hans Gustav, født i Spentrup den 7de Juni 1828.
 Kirskine Marie, født i Spentrup den 1ste Marts 1832.

og først ved Hjælp af varme Melkebade, som Lægen J. P. Rogert i Viborg anvendte, vandt han tillive. Spinkel og svagelig var han i sin Dpvæxt; men gennemgik dog heldig næsten alle de almindelige Børnesygdomme. Alligevel var han i sit femtende Aar udvoget, og tiltog i Kræfter og Sundhed, indtil han 4 Aar efter, 1801, ved uforsigtig Badning og ved en altfor lang og udmattende Svømning i stærk Hebe, paadrog sig en saadan Brystsvaghed og Nervesvækkelse, at han af flere Læger blev opgivet, under den Formening, at han havde en ulægelig Svindsot. Virkelig kunde han neppe gaae hundrede Skridt, uden at vorde træt og aandepusten; og den strænge Diæt, der blev ham forestrevet, de Lægemedler, han over Aar og Dag brugte, syntes aldeles ikke at ville fjerne den bebudede Dødstime. Uden nogensinde at være sengeliggende, kunde han tilsidst ikke uden Anstrængelse gaae over sit eget Stuegulv. Han var bragt Graven saa nær, at man aldeles opgav hans medicinske Behandling.

Da besluttede han at følge en ganske anden Regime: at søge Bevægelse ved Jagten, give de angrebne Lunger Elasticitet ved Fløjtespil, og istedenfor den ham forestrevne strænge Diæt at nyde alslags Spise og Drikke, naturlignvis med Maade; ja han havde endog Mod nok til (i Novbr. 1801) at paatage sig den foromtalte Huuslærerplads paa Falster. I Førstningen saae det maadeligt ud for ham: Bøssen var ham for tung, og hvert andet eller tredie Minut maatte han standse ligesaa længe, for at trække Aande: han kunde neppe blæse fire Takter tilende uden at pausere, og Falstringernes

fedede Flest tryffede sig ved Medfarten. Men han lod sig ikke forknytte, blev ved Dag for Dag at lægge flere Skridt, flere Takter, og flere Mundfulde til, og efterhaanden gif det stedse bedre og bedre. Den formentlige Phtisis blev [bort]manet, og den Dødsdømte sit — som man seer — lang Henstand. Man meente, at han havde forladt Kjøbenhavn med en ulægelig Svindsot, men efter to Aars Forløb vendte han i Efteraaret 1803 tilbage til Byen, sundere og stærkere end nogensinde tilforn.

B. har, ved egen Erfaring, faaet høje Tanker om de Kræfter, og den Fornøielseevne, hvorved Staberens har saa mildelig udstyret det menneskelige Legeme; samt om den Virkning, med hvilken en fast Villie — ogsaa den Usynliges Gave — allierer sig med de physiske Egenstaber: det dødsdømte Barn, den svagelige Dreng, den skrantende Ungling, den Mand, der tre Gange har undergaaet Typhus, og for neppe [tre] otte Aar siden en tremaaneders, formeentlig dødelig Sygdom, er nu, i sit [58de] 63de Aar, saa ungdomskraftig, at han paa Jagten gaaer dem, han kunde være Fader og Bedstefader til, stottrætte, uden selv at føle Noget til Udmattelse. Kun Sønnen er hans Husbond. Han skal derpaa anføre nogle enkelte Exempler.

Under Kjøbenhavns Belejring var Diæten uordentlig, Sønnen urolig og afbrudt. Da Bombardementet begyndte, havde han just lavet sig til i Sengen at tage sig Dødsnævn; men han maatte nu Kl. 8 om Aftenen i Gevær og paa Bolden. Efter her i over 7 Timer at have betragtet Bomber og Raketter og deres frygtelige Virkninger, kunde han ikke længer modstaae Søvnighedens Indvirkning, og

bad derfor sin Captajn om Tilladelse at maatte sætte sig tilhvile ved et Træ. Her sov han nu i mere end tre Timer, saa sødeligt som, efter et gammelt Mundheld, i sin Moders Dragkiste.

Aaret efter gif han engang — en Time før Dag — to Miil i byb Snee til Klappjagt, traskede omkring paa denne, og stod med vaade Fødder og Been lige til Aften; forblev saa, uden at stifte med Tørt, siddende ved Spisebordet og Punschebollen til Klofken 3 om Natten, gif derpaa med en bidende Nordenvind $1\frac{1}{2}$ Miil med en Jagtbroder til dennes Hjem, hvor han lagde sig i en dyneløs Alkove paa bare Halm, sov i de vaade Klæder et Par Timer, vandrede derpaa den halve Miil til sit eget Hjem, klædte sig om, og — gif paa Jagt.

En anden Gang — det var ved St. Hansdagstid — drog han paa Sælhundejagt. Ved Solens Nedgang marcherede han fra Randlev til Villose ved Hævet — tre Fjerdingvej, roede selv femte (fire vare bestandig ved Karerne) til Mejlgrunden oppe under Helgenæs, laae der til hen paa Eftermiddagen, for at opvarte Sælhundene, naar de vilde op paa Grunden at tage sig en Luur. Jagten var heldig, men Beværtningen knap; thi under Henroningen havde een af Jægerne uheldigviis slaaet Brændeviinsflasken istykker, førend man havde faaet noget af Indholden; og en Anden havde handlet ligesaa uforvarligt med den ene af de to Ølflasker. — Det var en heed Dag og blikstille. Tørsten tvang til at søge Land. Helgenæs var af Vejen; man søgte da Thunø. Da man ankom dertil, vare Alle saa fortørstede, at man ej engang fik Vaaden trukket op paa Grunden, før der blev løbet, som om Kap, op til Byen; man

tylbede sig med Melkevand, løb ned igjen til Baaden, og roede tilbage til det Sted, hvorfra man om Aftenen var uddragen. Lidt efter Solens Nedgang ankom man her, og uden at nyde det mindste, begav man sig paa Hjemvejen; men vel ikke Sjettebelen var tilbagelagt, da B. gaaende sov ind, og ikke vaagnede, før han rendte Hovedet mod sin Formands Ryg, idet denne standsede, for at aabne Laagen i Præstegaardsporten. — Hvo der vilde antage dette for en poetisk Fiction, tog aldeles fejl; thi det er en bogstavelig Sandhed, skjøndt den rigtignok har været ham selv ubegribelig.

Hvad angaar den lidt forhen berørte Restauration — han gad sige: Regenerations-Evne, med hvilken den Almægtige har beriget det Støv, i hvilket han indblæste sin Aande, da frembyder B. herpaa et hartad vidunderligt Beviis. — I Sommeren 1837 fik han under en, ellers temmelig let, rheumatisk Feber en uheldig valgt, eller egentlig forsilde anvendt Medicin (Guiaak-Rum), der virkede saa fordærveligt paa ham, at Lægen, en ellers duelig og brav Mand, opgav og forlod ham. I henved to Maaneder henlaae han, næsten uden anden Næring end Sukkervand, og hentæredes saaledes, at han ikke havde synderlig andet end Skind og Been tilbage. Da kom hans næstældste Søn, hvem han havde tilskrevet om at ile hjem fra Kjøbenhavn, og ordne hans oeconomiske og poetiske Sager før hans Død. Denne kjærlige Søn foreslog ham: at hente een, til Randers nylig ankommen, ganste ung Læge. Mere af Føjelighed, end fordi han heraf fattede noget Haab, indvilgede han i Sønnens Begjæring, og see! den unge Mirakelmand — Møller er hans

Navn — kaldte den hendsende Levskraft frem af dens dybe og lange Slummer. B. holdt fast ved sit Balgsprog: „Herre! naar du nedbøier mig, da gjør du mig stærk!“ og han gjenvandt næsten i arithmetisk Progression, ej allene sin bedste Ungdomskraft, men, som han tyktes, endnu noget derover. Og er det ej allene i det Physiske, men og i det Aandelige — eller, om man saa vil, i det Psychiske — at han uafslælig føler og fryder sig ved sin Gjenfødsel*). — Lægen var selv nær ved at forbauses over Eurens lykkelige Udfald — saa lidet Haab havde ogsaa han —, men B. forklarede ham: at det var et gammelhærdet og lædersejgt Jægerlegeme, paa hvilket han havde gjort sit heldige Experiment.

Endnu een, men langt kosteligere Erfaring. — Under hele denne legemlige Hensvinden, under dette henvisnende Planteliv, vedligeholdt Sjælen stedse sin Sundhed, aabenbarede derved sin uendelige Uafhængighed af det materielle Organ for dens Virksomhed. Ej allene „Min formeentlige Svanesang“, men og en munter Novelle — ikke allene skrev, men meest dicterede han, da Haanden ikke længer formaaede at føre Pennen**).

B.s kjæreste Læsning, endog i Drengæarene, var

*) Han gjenkjender dagligt de samme Indtryk, som sandseelige Gjenstande, Luftphænomener, den eller den Blomst, eller den eller den Musik, frembragte i det lette, livsglade Ungdomsind.

**) Gaavel i denne Sygdom, som i næsten alle de andre, B. har overstaet, har han uafbrudt beholdt Samlingen, hvormed han dog i Typhus var mindre tilfreds. Enhver, som har prøvet det, veed, hvor piinlig Bevidstheden er i denne Sygdom — saa fuld af Livskjæde og Aandsfortærelse.

Rejsebeskrivelser; og deraf fødtes naturligen en Rejse-lyst, den han først i sit 54de Aar fik det i sin Magt, nogenlunde at tilfredsstille, idet han 1836 med kongelig Bevilling og Understøttelse besøgte Raboriget Sverrig, indtil Stockholm og Upsala, og to Aar derefter Hansfestæderne og Vestkysten af Hertugdømmerne og Nørrejylland, lige indtil Ringkjøbing. — Den sidste Rejse har han beskrevet i „Vestlig Profil af den cimbriske Halvø“ (hvori dog hele Vestkysten indtil Skagen er medtaget); og af den anden har han i sin „Svithiod“ fremsat isolerede poetiske Momenter, [men tænker at beskrive] [og siden beskrevet] den mere sammenhængende i ubunden Stil. — Herinde i Fædrelandet har han gjort sig bekendt med flere Egne af Derne og med hele Jylland.

Der gives maaskee faa Menneſker — naar undtages de, som førte et længere Krigerliv, — der have sluppet vel, skjøndt just ikke altid heelskindet, ud af saamange Livsfarar, som B.

Allerede som Aarsbarn var B. ikke langt fra Døden: Faderens Ven, daværende Rector Schiødt i Randers, var i Feriebeføg i Bium, og tog saa engang BARNET, kjælede for det, og hvystede det omkring, men slog uforsigtigviis dets Pande imod en Bjelke i Loftet, saa det daaned, og den arme Rector var nær ved det samme. BARNET kom jo tillive igen, som vitterligt er; men det skal have været med Nød og neppe.

Et Aarstid eller saa derefter, — han havde nylig begyndt at gaae ene, og kan naturligviis ikke selv hufte Begivenheden, men den senere af Faderen gjentagne Fortælling — skeete det en Sommeraften, at Gaardhunden satte sig til at tube lige opad mod

Kirkeporten. Under denne Maestoso komme Tjenestefolkene hjem fra Marken, og een af dem siger i Forbigaaende: „Hvem mon det er, Pasop nu tuder ud?“ — Hertil svarer Nygteren — som bestandig var anseet for synsk: „Kan I ikke see, at det er Forpagterens Kone, de bære til Graven?“ — B.'s Fader havde paa den Tid en Forpagter, boende i Præstegaarden, hvis Kone var frugtsommelig. Nogle Dage efter skeer det, at en Viemand af Byen, som i Sværmetiden daglig havde Tilsyn med Bierne i Haven, glemmer at lukke en Laage, da han gaaer ind at tage vare paa en nysubfaret Sværm. Et Ungnød kommer frá Toften farende ind i Haugen, gjør sine velbekjendte Caprioler, og, inden Viemanden kan forhindre det, smækker en Kube overende. Ved saadan en Begivenhed anfalde de opirrede Beboere alt Levende. — Ungnødet blev det første Offer, og en Hest, der stod tøjret i Toften tæt ved Haven, det næste — begge bleve stukne ihjel. Den lille B. skulde havt samme Skjæbne, hvis han ikke et Djeblig iforvejen var bleven ført ind i Huset fra sin Leg med Blomsterne i Haugen. — Skjøndt Catastrophen ikke egentlig angaaer ham selv, finder han det, med Hensyn til den nære Livsfare, for Fuldstændigheds Skyld, rigtigst at tilføje den. — Viemanden, som i Kald stedse havde Flor for Ansigtet og Lufvanter paa Hænderne, havde ikke sikret sine Underparter saa vel, at jo nogle Bier havde fundet Vej gjennem Smaahuller i hans Buxer. Hvad de frygtelige Insecter bestilte derinde, fik vor gamle Viemand at føle, idet han foer ind i Gaarden, og i Costume dandsede een for ham selv serieux Entrée —, men et Divertissement comique for Til-

stuerne, blandt hvilke den frugtsommelige Kone loe saa voldsomt, at hun paa Stedet foer ilde, og kort efter — døde.

To Gange er B. faldet ned saa højt oppe fra — eengang fra et Loft, en anden Gang fra et Træ, — at han tabte Bevidstheden; men tog dog ingen betydelig Skade. Havde han her let ved at komme ned fra Træet, da fandt det modsatte Sted for ham paa Falster. Han havde her i en Skov skudt en Høg, som blev hængende i nogle af de øverste Kviste af en høj og rank Bøg. Sit Bytte maatte B. have Fingre i; det kunde jo ikke være anderledes. Med Møje naaede han op til Toppen; men i det han med den ene Haand griber den dyrebare Høg, gaaer Greenen, han træder paa, istykker, han taber Holdet med den anden Haand, og skrider — dog ikke længere end til en kløftet Green, der spænder ham forfra om Halsen. Nu var han i yderste Fare for at kvæles, men heldig nok til i det rette Øjeblik at faae saaledes fat med Hænderne, at han kunde hæve Halsen ud af dens Klemhærke. Havde dette Redningsmiddel glippet, vilde den stakkels B. være bleven anseet som Opfinder af en ny Maade at hænge sig paa.

At Vandet er et farligt Element, har B. mange Gange erfaret. — Da han kort efter sin Indtrædelse i Skolen (i Randers) vilde prøve at svømme i Fjorden, var han uden en øvet Kammerats Hjælp druknet; og var nær ved at gjøre samme Løfte, som hiin Græker: „At han aldrig vilde gaae i Vandet, for han havde lært at svømme“.

Kort efter kunde det alligevel hændt ham. Han var ganske ene i et Knubstib staget ned ad Fjor-

den efter Bildænder. Han møder en stor Galease, der kommer for fulde Sejl, og da han endnu ikke var saa indøvet i Stagningen, og ikke aner Faren, før Skibet er ham paa nogle Favne nær, saa var han uundgaaeligt kantret eller sejlet isænt, hvis Galeasen ikke i rette Tid havde løbet fast paa en Mud-dergrund, der netop paa dette Sted befandt sig mellem det store og det lille Skib.

I Sommeren 1804, da B. i Hundedagsferierne var hjemme, fik han en Dag isinde at fare ud paa Sælhundejagt. Han medtog en Skolediscipel, som fra Horsens var kommen hjem i Ferierne, samt en Vondekarl — der efter sin egen Forsikring „aldrig endnu havde været i eller paa noget Vand saa dybt, at det kunde naae ham til Skrævet“. — Med disse Consciberede marscherede han nu til sin Charon — Baadfører og Færgemand Ras Munk i Kilmose. Denne var med sin store Baad paa Samsø; og kun den lille, som ene brugtes til Fiskefangst i Magsvej, laae i Tangen ved Strandbredden. I Mangel af Nummer Een, behjælper man sig med Nummer To, og B. vilde paa Sælhundejagt — det kunde ikke blive anderledes. Med de to Andres Bistand fik han Baaden — eller snarere Jollen — stude ud i Vandet, viste dem, hvorledes de skulde bruge Aarerne, og satte sig selv i Agterenden med Koerpinden i Haanden. Men Gud hjælpe os for Sluproere, han havde! „Langsomt kom Gjertrud, gesvindt kom Johan“; men Baaden kom ikke langt; og Sveden trillede ned ad Svelimiternes Ansigter. B. maatte nu tage den ene Aare i højre Haand, medens Landkrabberne stiftedes til at pladse med den anden. — Dmtrent en halv Miil fra Land var man saaledes avanceret,

da en svær Tordenbyge traf op bag ved, og naaede dem, førend de kunde naae Thun-Røn, hvor Sælhundene skulde tracteres med „blaa Urter“ — som det hedder i Jagtsproget. — Havde der fulgt Drøkan med, kunde ingen Redning tænkes; men det var temmelig stille Vejr, og Lynene, der hurtigt fulgte ovenpaa hverandre, foer alle i horizontal Retning, og han mærkede ikke et eneste, som slog ned. Imidlertid blev hans Koerkarle saa angeste, at den Ene ikke kunde faae et Ord ud gennem de blege Læber, og den Anden gjorde de oprigtigste Løfter: at, dersom han denne Gang beholdt Livet, skulde han aldrig mere, med sin gode Willie, komme længere paa Vand, end han kunde vade til Land. Aaren faldt den Ene efter den Anden af Hænderne, og B. maatte roe allene for hele Mandskabet. Revlen eller Sandriffet kunde ikke sees formedelst den tykt nedstrømmende Regn og Hagel; men han havde taget sit Bestik saa godt, at han lykkelig landede efter Bestemmelsen. Dyndvaade opholdt man sig her, til Uvejret var truffet over, og da ingen Sælhundede viste sig, roede man tilbage, saa tomhændede som man var kommen. Neppe var man landet, før en stærk Bestenvind rejste sig; og havde man tøvet nogle Minutter længer, var man ufejlbarligen kommen til at gøre Sælhundene Selvtab i Dybet.

En, i det mindste for ham selv, mærkværdig Periøde i hans Liv, en Rejse, paa hvilken han tvende Gange var nær ved at blive Sælhundredes eller andre Havdyrs Bytte, torde maaskee i anden Henseende mere læserne. — Da der efter Bombardementet 1807 blev sluttet Vaabenstilstand, indtil vore brittiske Venner kunde faae Holmen og Havnen ryd-

bede, tog B., som saa mange Andre, Rejsepas paa det engelske Expeditions-Contoir, og rejste til Corsøer, i den Forventning, at man uden Hindring kunde komme over Store Belt. Det forholdt sig ikke saa: Man sagde os det: endog saa paa Gjæstgivergaarden hørte vi det samme, og hvorvel man der maatte have stor Ulejlighed af saa mange Fremmede, — vi vare 98 af flere forskjellige Nationer — og man altsaa maatte ønske, jo før jo heller at faae os paa Døren: saa vilde B. dog ikke fæste ret Liid til dette Udsagn. Desaaarsag foreslog han samtlige Rejsende, at lade Passene, som vare forsynede med Cathcart's Navn, fremvise for den højestcommanderende engelske Søofficeer i Bæltet. Da dette fandt udeelt Bifald, anmodedes B. om at paatage sig dette Hverv. Dette gjorde han, men havde sin haarde Nød med at faae Fartøj til Rejsen: Ejerne vare villige til at overlade ham hvilket som helst, han ønskede; men af en højere Bedkommende bleve de ham alle formeente, paa en lille Jolle nær, som dertil var meget læk. — B. har været meget egensindig med hvad han fik alvorligt ifinde. Han faaer da hyret tre Mastroser, der ogsaa laae for Hjemrejse til Halvøen, købte to Tællelys og en „Bille“ Hampværk; og saaledes udrustet, efterat Jollen var øst lænds og til Nødtørst digtet, stak man i Søen. De to Mastroser roede; den tredie maatte snart igen til digte, og B. desuagtet til at øse. Da det nærmeste engelske Linieskib laae saavel en Miil syden for Sprogø, mistviblede man om at naae det ovenfor Vandet, og besluttede derfor at anstrænge alle Kræfter, for, om muligt, at bjerge Livet paa den langt nærmere De. Det gif an, og her blev foretaget en heel Kal-

fatring, saa heldig, at Tollen blev nogenledes vandtæt. Samtidigt landede to engelske Barkasser, for at hente Vand. Medens Matroserne vare hermed i Arbejde, nærmede sig en Officeer og tvende Midshipmen (Sabatter). B. sagde den Første sit Grinde, og spurgte ham, om man meente, at de Rejsende kunde erholde Licence. „Det veed jeg ikke“, svarede han, „men“ — idet han smilende pegede paa Fyen — „der er jo ikke saa langt hen, og jeg har ikke Ordre til andet end til at hente Vand“. Dermed hilste han til Afsked, og gik med Sabatterne hen til deres Folk.

En af Matroserne forstod Engelsk, og paastod, at man skulde benytte det givne Vink. B. forestillede ham og de andre, som stemte i med ham: hvor nederdrægtigt det var, at løbe bort med 97 Menneskers Passer; men først efter at have ladet sig forstaae med, at han kunde faae isinde at agere Presgang med dem, og overgive dem til Engellænderne, bleve de af andre Tanker, og roede ham hørsommeligen ned til Linieskibet.

Chefen modtog B. med Høflighed, saae paa et Par af Passene, og sagde: „at de ikke vare gyldige“. B. gjorde ham opmærksom paa den engelske Overgenerals Navn. „Jeg bryder mig hverken om Cathcart, eller nogen General“, svarede han koldt, „her staaer jeg kun under Gambier“. — B. forestillede ham nu: at da han var kommen som en Slags Gesandt fra saa stort og blandet et Selstab af Rejsende, var det ham vigtigt at kunne bevise, hvorledes han havde udført sin Sendelse, og desaaersag udbad han sig en skriftlig Erklæring. Denne erholdt han og, skjøndt affattet i lacedæmonisk Stil saaledes:

»Cannot pass the Belt without the permission of Admiral Gambier. Dixon, Commodore«.

Medens Dixon var inde i sin Kahyt, for at skrive denne Seddel — hvilket medtog henved en halv Time — kom et Par yngre Officerer (i Stoe og Silkestrømper) og converserede den danske Student med fransk Artighed og engelsk Oprigtighed, idet de uden Omsvøb beklagede den »damned« Ministerstreg, der nu saaledes havde sat dem ud med deres gamle Blodsforvante. — Under Samtalen fastede B. een- gang Djet udover Rælingen efter sin Jolle ved Falde- rebstrappen: »Bless mel« raabte han uvilkaarligt, »what's the crew about?« Han saa nemlig et Bombardement, men i en heel anden Maneer end Kjøbenhavns: Biscuiter fløj som Snebolde ud fra Stykportene ned i Jollen. Officererne teg nu og- saa berneb, og sagde: „Her gaaer det Rygte, at der er Hungersnød i Sælland“. Enten det nu var af Medlidenhed eller Dvergivenhed, vi fik en god Val- last af Tvebatter tilbage med til Corsøer

Den af Blicher for Rejseselskabet aflagte Beret- ning foranledigede naturligviis den Bestemmelse: at søge at erholde Gambiers Paategning, og blev B. igjen valgt til at udføre den hertil fornødne nye Expedition. Men den mislykkes: Man kunde ikke faae Lov til at komme ombord hos Søkongen, ej heller til at sende Passene derud. Man sukkede, eller bandte; men ingen yttrede Misfornøjelse med Ge- sandten, før en Nordamerikaner, — han Navn var endda Thornton — en rigtig Yankee, lod sig forlyde med: „at B. ikke havde gjort sig nogen Umage, eller ikke gaaet den rette Vej“. — „Saa kan De jo selv

gaae den, min Herre! og her er min Rigsdaler!“ (Enhver Rejsende havde nemlig erlagt en Rdlr. til B. før hans uheldige Tog til Kjøbenhavn) — faldt B. ind, og alle de andre gjorde som han. Thorn-ton rejste, og kom tilbage med samme Bæst som hans Formand. Nu adspittedes Selskabet: de færreste blev tilbage, Nogle rejste til Kallundborg, Andre til Bordingborg, for derfra at forsøge Overfart til Fastlandet, og Andre — hvoriblandt Blicher, til Kjøbenhavn. Efter nogle Dages Ophold her blev B. underrettet om, at et Skib fra Randers laae sejlklar udenfor Toldboden. Der gik han da ombord tilligemed nogle og tyve andre Rejsende; og fik Lejlighed til en anden frebelig Berørelse med hine Dboere. — Vi laae et Par Dage stille for Modvind, eller snarere Mangel paa Vind. Blicher sidder saa i Middagsstunden paa Kælingen og læser i en Bog, han har laant af en af de ombordværende Damer. Et pludseligt Vindkast river Bogen fra ham ud i Søen. Paa Siden af Randerssmalken (den var fladbundet, af hollandsk Herkomst) laae en lille Jagt. En Matros paa denne griber strax en Pøs, og fister Bogen op. B. takker ham og beder, at han vil beholde Bogen, da han helst vil have den tørret derovre. »I don't understand«, var Svaret. Forundret over det fremmede Maal, sprang B. ned til ham. Idetsamme kommer Skipperen ud af Kahytten. B. tiltaler ham paa Engelsk; men faaer til Svar: „Jeg kan ikke forstaae Dem“. Det gav sig da: at Skipperen var fra Fyen, var taget ude i Kattegattet, bragt til Kjøbenhavn; og istedet for sine egne Folk havde han faaet tre af Opbringerens — en Orlogsfregat. Medens B. fik

denne Oplysning, var Matrosen gaaet ned i Ka-
byssen med den vandlidte Bog. B. gif efter ham,
for at see til, hvorledes han bar sig ad. Søman-
den sad der foran det lille Arnested, holdende Bo-
gen mod Ilden, og læsende i en anden, der laae
opslagen paa hans Knæ. B., der ubemærket var
kommen ned, keeg over hans Skulder, og saae —
en catholisk Bønnebog. Ved nærmere Forespørgsel
gav det sig: at denne Matros var en Irlænder og
Catholik, den anden en Scotlænder og Presbyteri-
aner, og den tredje Engelsemand og Anglikaner.
Den sidste — Prisemester paa Jagten — en Fern-
mand, noget over Middelalderen, tilbrog sig især
B.s Opmærksomhed. En Samtale var snart ind-
ledet, og denne djærve »english Tar« fortalte med
sammenslyngede Arme og et Afsyn, ligesaa stereo-
typisk som et Kaffelovnsfjæs, baade et og andet
af hans stærkt bevægede Liv, blandt andet: at han
hiin anden April havde været med paa Nelsons
Admiralstib, havde været tilstæde, da hans Flag-
captain (han hed vistnok Thompson, og faldt i Sla-
get) gjorde »the ever to be lamented noble Tar«
opmærksom paa, at Overadmiralen Parker, der laae
med en Division længere mod Østen, havde hejset
Signal, for at betyde Nelson, at han ikke maatte
indlade sig i Bataille. „Jeg kan ikke see det“, svarede
Nelson med Rifferten for det blinde Øje, og
vendte Nyggen til. „Eller De vil ikke see det“,
sagde Thompson, og lod Blodslaget hejse.

Endelig fik vi Binden af Sydost; men den mørke-
røde opstaaende Sol forkyndte Storm. Først ved
Middagstid naaede vi Højden af Snekkestenen; og
da det stedse kulede stærkere og stærkere op, fore-

flog jeg Skipperen: at lægge ind der til næste Morgen. Han gjendrev mig med et „Nej!“ — Vi havde neppe naaet Højden af Hæjseløen, før Mørket faldt paa. Det var tyk Luft med Støvregn, og Maanen havde andensteds at bestille. Skipperen, som enten maae have været meget phlegmatisk eller meget feig, gif tilkøjs. En gammel Matros, der fungerede baade som Styrmand og som Kok, havde nu allene tredive Menneskers Liv i Gryden. Og havde han, foruden tvende Dreng, kun een Matros, — og det en maadelig — til Hjelp. Det var sidst i October; Natten længere end Dagen. For nu ikke at komme for snart til Jylland, og for hovedfulds, var man nødt til at lægge bi. Stormen steg. Ved enhver Bending — Koffen koevendte (c: med Vinden) — var Smakken paa Rippet til at kandre; og eengang blev den virkelig nogle Djeblikke liggende paa Siden. Det var en kedsommelig Nat. Den endnu levende Føldembedsmand J.....v i Th. flog sig sammen med B. om et Følvskillingsbrød og en lybst Pølse, hvilket Mundforraad næste Morgen ogsaa var fortæret; thi B. har aldrig været søsyg, men tvertimod altid paa Havet havt en urimelig Madlyst. Denne var aldrig mere falden ham besværlig, hvis Koffen havde bleven ved at raade.

Tillykke var der blandt Passagererne tvende Styrmand. Disse toge nu Commandoen, og lidt efter Solopgang gled Skibet ved Udbyhøj ind i Fjordens smule Bunde. Sikken en Frokost der da vankede! Madkurve og Flaskefodere, hidtil urørte, gaves til Priis. Selv Captainen, som nu havde udsovet, bærede Selskabet med sin Nærværelse og levende Deeltagelse. — At B. paa sine mange Sørejser, til-

sammenlagte [over] [flere] tusinde Mile, nogle faa andre Gange har været i Livsfare, det vil findes rimeligt; men da ingen særdeles Omstændigheder hermed vare forbundne, vil han ikke trætte Læserne med eensformige Beskrivelser.

B. har og engang været Medansfører i en Guerilla[krig], — et Tilbagetog, der rigtignok forholder sig til Xenophons og Moreaus som et Infusionsdyr til en Hvalfisk; men hvilket han dog, ved Hjælp af et poetisk Hydro-Drygen-Gas-Mikroskop vil fremstille for Læsernes Sjæle.

B., hans Fader, som og har gjort af Jagten, den endnu levende Ræmner G.....g i R..., og Herregaardskysten paa Rødstenseje, sejlede i Sommeren 1805 fra den førnævnte Kilmose til Thunøe paa Jagtens Begne. Jagtrettigheden tilhørte Amtmanden i Aarhus; men han havde overladt den til Dens Præst; — den daværende heed Skaarup. Ham besøgte man, bad om og fik Tilladelse til at styde hvad man kunde paa Nedgangen til Baaden, der laae paa Bestenden af Den. Midtvejs omtrent er et lille vandholdigt Kjør, hvor den medhavende Hønsehund udspejler et Kulb unge, flyvefærdige Bildænder. Her blev noget at bestille, og det gik Skud paa Skud.

Nogle Heste, som vare tøjrede i Nærheden, bleve herover styre, reev sig løse, og foer omkring til andre, hvem de tildeels forledte til lignende Uorden. Da den gamle B. seer dette, siger han: „Det er fortrædeligt; nu gaaer jeg, og seer til, at I andre snart komme bagefter!“ — Men der var endnu et Par Ellinger tilbage, som man umuligen kunde levne. Og da disse endelig vare komne i Jagtta-

sterne, og de tre Jægere et lille Stykke bort fra Kjøret, saae de sig omringede af et Dosis eller flere Karle og store Knøse — alle tilhest. — De skjælte og bandte — og det var da egentlig ikke uden Grund, da de løse Heste havde gjort Skade paa Kornet; — men alligevel skulde maaskee en høflig Undskyldning, og Tilbud af nogle Drikkepenge standset Krigen i dens Udbrud. I det Sted var B. ung, ubesindig og — for at bruge det rette Ord — kaad nok, til at give et grovt og opirrende Svar. Virkningen udeblev ikke; Een raabte strax: „Lad os tage Bøsserne fra dem, skyde deres Hund, og gi'e dem selv, hvad de trænge til!“ Nu svingede alle deres Vaaben — Tøjrekøller — og lavede sig til at gjøre en ret alvorlig Choc. Men G. og B. spændte Bøsserne, havede dem halvt til Anlæg, og truede med Døden enhver, der kom for nær. Det hjalp; men Skytten, hvis Hjerte sad i Bugerne, havde nær fordærvet alt, idet han gav godt for og bad om Naade. De to andre Jægere havde en dobbelt Fjende at bekjæmpe, da de fandt en Forræder i egen Hær — og denne var dog ikke større, end at den nok kunde behøve Enighed. Saa ofte Gøjonen klynkede sit „Aah lille Folk! — Aah Herregub!“ havedes Fjendens Køller, og forstærkedes hans Artillerie af Eder og Trusler; og G. og B. nødtes til at dele Mundammunionen: „Tag Jer iagt!“ til Fjenden, og „Hold Kjøft!“ til den upaalidelige Ven. Denne befalede man at føre Avantgarden, som vist nok var strategisk rigtigt. De to Consulere dannede Arriergarden; — Centrum var ikke værdt at tale om. Saaledes blev nu Retiraden fortsat nogle hundrede Skridt uden Tab. Da raabte Een: „Vi kan ogsaa

skyde — Jens, Peer, og Du og Du! riid op til Byen alt hvad trække kan, og hent os Geværer hos Den og Den!" De Detacherede fløj afsted. Og kort efter streg en Anden: „Lad os ned at faae fat i Baaden! saa skal vi vel fange dem!" — Dermed foer alle de andre ned til Landingsstedet. „Nu er' vi ulykkelige", stammede Skytten. „Det kan gjerne være", trøstede ham de andre; „men du behøver ikke at fortælle os det". Napoleon var virkelig ikke i nogen desperatere Forsatning ved Marengo. Dog see! Baadføreren, den snilde Kas Munk, havde itide lagt fra Land, og taget den gamle B. ombord. De tre Allierede vadede da, uden anden Hindring end Eder og Skjælsord ud til Fartøjet, der blev dem til en virkelig Redningsbaad; thi neppe var den under Sejl, før hiint første Detachement ankom med Bøsserne fra Byen. Nu først vaagnede Skytens Mod: han skød Victoria over Fjendernes Hoveder. Thunstrigen endtes da uden enten Blæk- eller Blodtab.

Saaledes sees her et mærkværdigt Exempel paa: hvorledes et godt anført Infanterie kan heldigen forsvare sig imod et langt talrigere Cavallerie.

Tre Aar efter var B. igjen paa Jagt paa Thunø; de ellers godmødige Dboere, af hvis Landeværn fra Krigen 1805 den største Deel vistnok endnu var ilive, syntes ganske at have glemt eller tilgivet.

At Jagtvæsenet ellers har ført B., i hans yngre Dage, i baade een og anden Knibe, det er let at begribe; men han er sluppen ud af dem alle med Gren og med hele Lemmer *). Af Baadestud er han

*) Forhøvente G.....g vil ej heller have glemt den Vind, man engang var i paa en vis Holm i Sundet.

dog kun tvende Gange truffen — af det ene bærer han Skrammen med sig indtil Graven, og, en halv Tomme dybere, havde Røvehaglet faret ham ind i Halsen, istedetfor at strejfe Kjævebenet — men ellers har han blot fire Gange været temmelig nærved at vorde stude eller lemlæstet; dog, „Nær ved“, heder det jo, „skyder ingen Hare“. — B. er ved egen Erfaring — som herefter skal vises — kommen til det Resultat: at Jagten ikke medfører nær saa mange Farer, som f. Ex. Kjøren eller Ridning.

Han er væltet i Vogn 34 Gange; de to Gange med løbske Heste. Een Gang fik han Armen af Led, og en anden Gang slog han sig saaledes, at det forarsagede hiin langvarige og farlige Sygdom. Men de øvrige Gange er han dog sluppen med Forstrækkelsen, der virkelig oftere var vel motiveret, f. Ex. da han med en Vogn fuld af Børn væltede vel tre Alen ned i en Sandgrav (i Vjerbye), uden at der gik andet i Stykker end en Flaske, som dog til al Lykke var tom.

B. har aldrig været nogen Rytter. Han har nok kunnet hænge paa en Hest, som en Ildklemme paa en Soe; men han har havt den slemme Bane, at hænge mere ved sine egne forflugtige Ideer, og derved at glemme Ridestolen. Flere Gange er derfor Hesten styrtet med ham. To Gange har han været paa rideløbske. Den ene af disse Parforce-toure vil han dog fortælle, da den virkelig tildrog sig Manges Opmærksomhed. — Det var samme Aar, da han lykkeligt havde tilendebragt Krigen paa Thunø, at han laante en Hest for at ride omkring og besøge Slægtninger og Venner. Det var en gammel Støber, der „samlede Tisfillinger op“, som det

hedder her, og boven var den tilligemed. Da B. ej engang var saaledes forsynet hjemmefra som Hudedras, der meente: at een Spore var nok, thi naar man kunde drive den ene af Hestens Sider frem, saa maatte den anden med, — saa anskaffede han sig i Viborg tvende slige Parringsbrebstaaber. Det var af den Slags, hvor Piggen eller Braadden sidder skjult, men ved et Hug med Hælen farer ud. Et saadant, men altfor stærkt, gav han sin Rosinante, et Sted paa Vejen ad Resenbro. Men nu lod Gangeren til at ville oprette, hvad den hidtil havde forsoemt: den løb formelig løbst, ud af Vejen, op ad een Lyngbanke og ned ad en anden. Rytteren tabte sin Pibe og kort derpaa sin Hat — sært nok, at han ikke tabte sig selv, og at Pegasus ikke styrte. „Es flogen rechts, es flogen links — die Haiden, Moor und Acker“. B. kunde ikke mere standset sin Hest, end et Drlogsskib for fulde Sejl. Tvende Sæt Markarbejdere stormede han forbi, og standsede dem i deres Værk, da de med billig Forundring saae efter „den wilden Jäger ohne Hut“. Lybsterne have et Mundheld:

„Lass regnen, wenn es regnen will!
Lass der Natur den Lauf!
Denn wenn es nicht mehr regnen will,
Hört es vom selbstem auf“.

Naar man i Blichers Tilfælde sætter „laufen“ istedenfor „regnen“, saa veed Læseren Udfaldet af Verserfergangen: en stejl Bakke, den sidste mellem Rytteren og Gudenaee, bragte hans Furioso til Samlingen, hvortil ogsaa det hidrog, at den blev savet i Munden af Rytterens hele Magt. — Sporepiggen var brækket i et Ribbeen, og der bleven siddende.

Sin sidste Ridetour havde B. for en [fem] [ti] Aar siden, da En havde slyet ham en Hest, der havde den uanstændige Bane: at gaae bagover. Til „Forlænds“ var B. ved Øvelsen nogenledes beredt; men „Baglænds“ var ham en aldeles ny Manøvre. At Afsenet faldt ham i Strævet, sprang op, og satte den ene Fod tæt ved hans Ansigt, og B. endda slap derfra med Liv, Lemmer og Helsen, er ham til denne Dag uforklarligt. Men han ansaae Tildragelsen som sidste Vink om: at han herefter aldrig skulde komme paa Hesteryg, der ej var forsynet med Binger.

[Fjor oplevede han en Røverhistorie, idet nemlig i en fra fjern Fortid ligetil vore Dage berøgtet Skov, fra Lykningen fremstred ud paa Landevejen en Person iført rødstribt Jakke og ditto Buxer; en rundpullet, meget bredskygget sortgraae Hat bedækkede et Hoved, hvis Ansigt var intet mindre end anbefalende. Han var paa den ene Side af Landevejen, B. gik paa den modsatte en Snees Stridt skjens forud. Han skraanede nogle Trin hen efter B., lod den ene Haand dingle over den anden Arm, og sagde i en forstilt klynkende Tone: „Aah! vel han eth komm aa sie po en sølle Arm, A haaer“. — Uden at standse, men heller ikke forstærkende sin Gang (er man endogsaa bange, maae man ikke røbe det) svarede B.: „Jeg er ikke Doctor, min Ven! forstaaer mig slet ikke paa det“. — Imidlertid skuldrede B. det eneste Gevær han havde, med Kolben opad, drejede Ansigtet fra ham, stottebe hemmeligt efter ham, og fortsatte sin Gang, han ligeledes sin, gjentagende sin Begjæring. Han kom stedse nærmere. Med en Halv vending af sit Ansigt

om mod ham, svarede B.: „det kan slet ikke nytte Jer — jeg vilde gjerne give Jer noget til Doctorhjælp; men jeg har ikke en Skilling hos mig“. Dette standsede ham pludseligt — dog gjorde han atter nogle hurtige Skridt — standsede — stak den daarlige Haand ind i Barmen, formodentlig efter sin Kniv — snoede sig mod Sloven, i hvilken han forsvandt. B. havde studt sit Vaaben, en forsvaerlig Eggestof med krumbojet Haandtag, end høiere i Bejret. B. havde nemlig besluttet at give ham paa Hovedet, i bogstavelig Bemærkning, før hans Kniv kunde komme i Berørelse med B.'s intestina. Grunden for denne Operationsplan var netop Vanditens italiensk-jydske Røverhat, hvis runde tætslutende Puld tillod Stokkeslaget at virke uhindret. Han var vel og — hvis han ikke ejede en Skal „som en ungersk Dre“ bleven saa forstumlet i Hovedet, at B. som Sejerherre kunde fortsat sin Marsch. — Da B. var kommen ud af denne uhyggelige Skov, og ind i nærmeste Kroe, spurgte ham snart Bærtinden, om han var gaaet allene gjennem Sloven? om han der ikke havde mødt Nogen? — „Ikke Andre“, svarede B., „end Saadan og Saadan een“. — Manden, som stod hos, hvidskede til hende — dog ikke sagtere, end at B.'s lange Drer opfangede det. — „De er, Fahnen taae mæ, ham“. — „Hvad for en Ham?“ spurgte B. — Han stammede, famlede efter Svar, som da kom saaledes: at han havde seet Een gaa forbi engang, omtrent saadan klædt, men at han ikke kjendte ham, og ikke vidste, hvor han hørte hjemme. — NB. Almeenmand er langt mere ræd for Kjæltringer end for Politiebedsmænd; og det er ikke saa sært.]

Tvende Gange har B. i sine Studenterdage været nærved at skulle duellere; hvilket rigtignok er en ægte oldnordisk Skik, men alligevel slet ikke efter hans Smag. Den ene Gang blev han udfordret af en Dmgangsbøve, der just befandt sig i en vis exalteret Tilstand. Dog, da denne næste Morgen havde forandret sig til det bedre, kom han med Secundanterne, og jevnede Sagen ved en fyldestgjørende Erklæring, og Kuglen blev udtrukken af Pistolen — thi med dette Vaaben skulde Tvekampen være ført. Den anden Gang sad B. paa en Restauration ved Aftensbordet. En norsk Student, Lieutenant ved Studenterchoret, men nylig suspenderet for nogen Commerce paa Comediehuset, sætter sig hos B., spiser, forlanger en Flaske Viin, stjæler for ham, og klinker med ham. Han rejser sig først, og gaaer ind i en anden Stue. Men, da han befandt sig i en exalteret Tilstand, og ifølge deraf havde ført en dithyrantisk og bacchantisk Passiar ved Bordet, vakte saadant flere Bordgjæsters Opmærksomhed. Blandt disse sad straaß over for B. en Bekjendt, som, da Evans Dfferslave var gaaet, spurgte: „Hvem var det?“ — B. hvidskede, frembøjet over Bordet, til ham: „Det var Exlieutnant.....“. To Officerer af Linietropperne, der sad i Nærheden, havde hørt, hvad B. hvidskede; og den ene sagde, vistnok drev en af en honet Følelse, og ikke ganske umotiveret: „Bruger De saadant Udtryk om den, De for et Øjeblik siden drak Glas om Glas med? De skylber ham Satisfaction“. — „I saa Fald er jeg beredt til at give den“, var Svaret, „og den, De anseer for fornærmet, er i næste Børelse“. Officeren sprang op, og gik derind; B. sad og ventede et Kvarteer

eller længer; men da han hverken fornåm noget til den Fornærmede eller hans Vresbredder, betalte han sin Fortæring, gif, og har heller aldrig seet nogen af dem siden. Synderligt nok: den anden Officeer, der forholdt sig ganske passiv, stød kort efter i en Duel sin Modstanders Arm istykker — i Nærheden af Kjøbenhavn — paa samme Dag, som hans Broder i Holsteen blev stude ihjel af en Student, fordi han paa et Val med Foden havde nedstuppet dennes Tørklæde, hvilket han, formedelst et Svipærinde, havde lagt paa Gulvet, for at betegne sin Plads i Kvadrillen. — Modens Love ere drakoniske. —

At den, der skriver offentlig og om mangeslags Gjenstande, skulde undgaae offentlig Modsigelse, og derved at indvilles i Pennekrig, vilde være ubilligt at forlange. C. C. B. har ogsaa havt nogle faa saadanne Krige, som han kunde have undgaaet. To af disse have havt et for ham trøsteligt Udfald, idet han ved en Haandskrækning, der velvilligen blev modtaget, fik afsluttet en evig Fred med de tvende Hædersmænd C. Molbech og H. Bjerregaard. — Ogsaa hans mangeaarige Venstabskab med hans aandelige Frende, Ingemann, begyndte med en — ikke Strid — men et digterisk Sammenstød, en Disharmonie, der snart opløstes, og saa samsmeltede til uforstyrrelig Samklang. —

Det kan jo ikke være andet, end at den, der har skrevet saa meget om Kjærlighed, ogsaa maae have havt selv nogen Erfaring om den Magt, der er ligesaa gammel som Verden. — Neppe syv Aar gammel havde han den første Anelse om samme, idet han forelskede sig i en fjortenaarig Pige, uden at vide, hvad han fejlede. Var hun ham ude af

Syne — det var allene gennem Dinene, at Varneshjertet talte — saa falbt en Sky over Solen, Jorden fordunkledes, Græsset visnede, og Blomsterne stiftede Farve. Kom hun igjen, da brød Solen atter frem og belyste Jorden, Græsset fik sin forrige Friskhed, og Blomsterne ligesaa. Hun er levende endnu, en gammel Enke efter et ulykkeligt Egteskab; men om hun ogsaa faaer dette at læse, hun tænker vel neppe paa, at hun selv var Heltinden i Digterens første Roman. Kun eet Bink, sagtens ubemærket, eller uforstaaet, vilde han give hende: Man brugte dengang til Tidfordriv et Spil, som hedder „Straubenæse“; der har aldrig siden noget andet Spil saaledes fængslet ham; han var lige lykkelig, hvad enten han vandt eller tabte; thi enten hendes Fæhaand drog Saugen over hans Næse, eller han berørte hendes med den — Fortryllesen var lige paradisisk. En smertelig Erfaring maatte tjene til at helbrede ham — som saa mange andre ulykkelige Elskere. Udpyntet fra Aunsberg med rød Silkestofskjole, dito Vest og Buger, Silkestrømper og Stoe, kræppet Toupé og Pidsk i Nakken, rejste han med sin Fader til den Rjebstad, hvor hans Fee havde sin Bopæl. Denne forekom ham som et Slot imod de andre, og med Bliffet stadigt hæftet til samme, falbt han over sine egne Been i Rendesstenen. Denne Casus havde en højt bedrøvelig Indvirkning paa den unge Elskers Silkestof: den hele ene Side blev tincteret med meleret Graat, saa Etatsraad Steensens forhenværende Gallabragt nu kom til at ligne en Slaveuniform. — Det var ikke det værste; men Feen sad i Binduet og — loe! Barmhjertige Læser! Hun loe!!! — Det vil være

overflødigt at fortælle Dig, hvo der græd; men BARNET blev helbredet i samme Djeblik, og jeg mindes ej heller noget betydeligt Recidiv af Sygdommen, før 7 Aar derefter.

Det var en sextenaarig, nygift Kone, paa hvem han nu kastede sine Dine, men ikke ustraffet. Hvad enten den Dejlige fandt et Slags Behag i Knøsen, eller og hun vilde have lidt Løjer med ham, eller — snarest — begge Dele; nok er det: hun kyssede, klappede, tog ham i Favn, baade under fire og flere Dine, saalænge, at Spøgen gjerne kunde blive til Alvor, hvis ikke Manden lykkeligviis havde faaet Ansættelse i en fjern Provinds. For B. staaer stedse dette tomaanedlige Paradisliv som et Malerie, der aldrig taber sin friske Colorit. Hendes Ansigt, der var ham som en Engels Ansigt, fattes han blot Malerkunst for at afbilde saa træffende, at endog den lille bitte Borte under Næsen skulde findes. Lyksalige Bedrag! søde Daarstab! — B. troer stærkt paa, at denne — ikke Sandse — men Sjæle-ruus var hans Indvielse til Digter, hans Hensættelse i det Eden, hvor Phantasiens søde Bedrag, og Hjertets velsignede Daarstab, har saa mangan lykkelig Stund hævet ham over Virkelighedens sørgelige Overdrev. Hans Musa er nu en tredsindstyveaarig Enke; men, kanhænde, mindes hun endnu hiin Skilsmisse, efter hvilken 44 Aar ere henrundne uden et eneste Gjenstyn — mindes, hvorledes den arme Dreng stod paa Kirkegaardsmuren i N. og tilbiftede hende sit Farvel, og sit bristende Hjertes ømmeste Suk. Ak! da Bognen forsvandt fra hans efterstirrende Blik, da — misundte han dem, der i Dødens Have nu vare sikrede for det urolige Hjertes Storme og Skibbrud.

Som Student spillede B. en dobbelt Elsterrolle; og gif dette saaledes til. — I en Klub (det gamle borgerlige Selskab), hvor han var fast Medlem, var han lige saa fast Deeltager i alle Baller. En heel Vinter igjennem savnede han ved disse kun een eller to Gange en ung, og, som man let begriber, smuk Pige, hvis Navn han ikke veed, fordi han aldrig vidste, ej heller vilde vide det, da han nemlig nu besad mere Fornuftighed end man i Almindelighed tiltroer Poeter, og var dengang og blev siden den Grundsætning troe: ej at tage sig en Ajereste, før han var i Stand til at tage sig en Kone. Ved ethvert Bal var den dejlige Navnløse hans jevnlige Meddanserinde og Borddame, og saa sammentvante vare de, at hun aldrig af nogen Anden lod sig engagere til Borddansen eller Figaro, før hendes Ubekjendte kom; og han lod hende ej heller sidde over, skjøndt der aldrig var talt et Ord, før han kom og bukkede for hende. B. var ikke egentlig forelsket; hans Følelse lignede snarere den, man fornemmer ved Syn og Gjensyn af et Kunstværk, eller ved at høre et lifligt Musikstykke: Hjertet hæver sig, men med Lethed, med ublandet Glæde, som paa Sylphevinger, og daler igjen uden Modstand eller Smerte. Han troer, at hun under dette Gjensyn ganske sympathiserede med ham; thi aldrig opdagede han andet i hendes yndige Ansigt, end mild barnlig=ustyldig Glæde; der var i de aabne mørkblaae Dine aldrig den mindste Taageplet; der opsteeg aldrig et Suk fra det roligt bølgende Bryst. — Doubletten ej at forglemme! Under Spillet af den nu fortalte Roman uden Ende, blev der Mastrerode i Klubben. Og var derpaa ogsaa en Bild-

mandinde — skøndt langt fra ikke uanstændigt, dog forførist klædt — af en Skabning, som ej engang Thorvaldsen kunde frembringe skjønnere. Denne Bilde havde det forud for Billedhuggerens Bærker, at hun kunde bevæge sig, dansse især med saadan en Ynde — ja man kunde sige: saa sylphemæssigt, at de mandlige Tilskuere stod Fare for at blive til Billedstøtter. — Det var Skam at sige, at Tiden faldt B. lang; alligevel længtes han hæftigen efter, at Klokken vilde blive elleve, paa det han kunde faae at skue det Ansigt, der upaatvibeligt skulde fuldende hans stakkels Hjertes Undertvingelse. Jeg veed ikke, min gunstige Læser! om Du nogensinde har havt det Vanheld, at sætte en Uddikflaske for Munden, i den Formening, at det var en Dflaske, eller om Du strupsulten har faaet harst Smør paa orret Brød, eller om Du ophedet har erholdt en Spand koldt Vand over Hovedet? Eja! ubarmhjertige Klokke! med dit ellefte Slag tilintetgjorde du Phantasens glimrende Boble: et Ansigt, stygt, modbydeligt, krøb frem under Masken — af, hvorfor kunde hun ikke beholde denne bestandig paa! Men saaledes skulde et hundrede Mandfolkehjerter frelses fra Ildsvaade.

Løvrigt kan det forsikres: at B. til ikke saa kort over de tyve Aar var meget bly og taus i Fruentimmerelskab, og har ofte, til inderlig Uergrelse for sig selv, ufrivillig doubleret Marlow's Rolle i „Fejltagelserne“. Han mindes endnu levende en saadan Scene. Evende Damer stod i nogen Frastand og talte sagte med hverandre, hvorved de af og til kastede et Bje hen til Træmanden. Han kunde godt fornemme, at Blodet hver Gang steg ham

op i Ansigtet. Alligevel spidsede han Ører — han har altid havt denne Sands saa skarp som de færreste have den — og hørte den Æne sige: „Det er dog et ret smukt Menneske“. „Åa ja!“ svarede den Anden; „men han burde stilles op paa en Piedestal herude i Haugen“. — Kjære Læser! det gik til Hjertet. Havde han kunnet gøre sig usynlig i eet Øjeblik, han skulde ikke have brugt to dertil. — B. var i sine unge Aar i det Hele undselig, ja, endog frygtagtig, lige til et uundgaaeligt afgjørende Øjeblik satte Mod i Harehjertet. Da han første Gang, efter Faderens inderlige Ønske, skulde prædike i Randlev Kirke, han forsikrer: at havde der været en Udgangsdør bag ved Alteret, han var neppe nogensinde kommen op paa nogen Prækestol. Men see! da han denne første Gang vandt derop „mit Müh' und Noth“, forsvandt Frygtens Dæmon med eet — ligesom undertiden Tandpinens — og han holdt sin Tale med en Frimodighed, som erhvervede ham saavel Faderens som Menighedens Bifald.

B. har stedse havt en god Real-Hukommelse; men med den verbale blev han saare svagt begavet. I sit ottende Aar stræbte han forgæves en heel lang Vinteraften at lære udenad Mottoet paa den kjære Aurora:

»Omnia conando docilis solertia vincit«.

Med bitter Taarer maatte han give sig fortabt, og overgive sin udmattede Hjerne til Sønnen. Da han blev lidt ældre, gik det an, og Hexametret blev eet af de Symbola, der har styrket ham til Udholdenhed, — ja, lige til Haardnakenhed, — i velovervejede Planer og Forsætter.

Blandt disse var ogsaa eet, og det naturligen af de nærmeste, at bøde paa omtalte Natursvaghed. Han har gjentaget forsøgt at lære udenad større og mindre Stykker af den og den Digter. Stundom lykkedes det; men — at beholde det, det blev stedse en Umulighed. Saa svag er hans Ordhuksommelse, at han aldrig har været Mand for, med Sikkerhed at kunne fremsige end ej sine korteste Digte udenad. Saa snart de ere overdragne til Papiret og tilstjødede Publicum, ere de ikke længer under Forfatterens Bærgemaal. Han vil oprigtigen bekjende: at han aldrig skulde skiltes vel ved sin flere Gange gjennemlæste, korte Tale paa Himmelsbjerget [ifjor] [1838], hvis han ej havde haft Hovedmomenterne opstrevne inden i sin Hattepul. — Nu, paa de fire sidste Aar, er det blevet anderledes. Ved at gjennemlæse et Digt, en Tale, 3 højst 4 Gange lærer han det læste og husker det. —

Det var først i sine modnere Aar, at Blicher hørte og fulgte Musens Rald, og, slog han end i sin tidligere Ungdom stundom Lyrens Streng, eller gav sine Følelser Luft i Sang og Vers, saa tilhører dog det første blandt hans Digte, der (1814) blev Publikums Ejendom, Aaret 1810, eller hans Alders 28de Aar, altsaa den Periode af hans Liv, hvor han maatte sige Ungdommens Idealer og dens gyldne Drømme Farvel! —

Hans hidtil udfomne Værker ere følgende:
 Ossians Digte, oversatte af Engelst, 1ste og 2den D., Kbhvn. 1807—9.

Vor Jøden taales i Staten? Aarhus 1813.
 Bedømmelse over Striftet „Moses og Jesus“, Aarhus 1813.

- Digte af S. S. B[licher,] 1ste D., Aarhus 1814.
Jyllandstrejpen i sex [Dage] [Døgn], udført
og beskrevet af S. S. Blicher og S. S. Bar-
beer i Ribe; Aarhus 1817; (fører ogsaa Tite-
len: Digte 2den D.)
- Abelard og Heloise, et Digt, Kbhvn. [1819].
[1818].
- Generalprøven i Kragehul, Comedie i tre
Acter. Ikke opført; Aarhus 1819.
- Køn som forskyldt, Comedie i tre Acter, og:
Avisfrieriet, Comedie i een Act, ere, saavidt
mindest, ikke særskilt trykte.)
- Bautastene, en Samling af Digte, Odense 1823.
Stormnatten den 3die og 4de Febr. 1825,
et Digt, Viborg 1825.
- Johanne Gray, Tragedie paa Vers, Kbhvn.
1825. Opført paa den kongelige Skueplads sam-
me Aar, men siden henlagt.
- Sneeklokken, en Nytaarsgave, Viborg 1826.
- Nordlyset, et Maanedsskrift, udg. af S. S. Bli-
cher i Forening med Bogtrykker J. M. Elmen-
hoff i Randers; Randers 1827—29, 12 Bind.
- Danmarks nuværende Tilstand, kortelig
fremstillet, Randers 1828.
- Noveller, 1ste—5te Bind, Kbhvn. 1833—36.
- Samlede Digte, 1ste og 2det Bd., Kbhvn.
1835—36; med Forfatterens Portræt. Et andet
Portræt har ledsaget Portefeuillen for 1840.
- Præsten i Wakefield, en Oversættelse af Gold-
smiths »The vicar of Wakefield«; Kbhvn. 1837.
- Swithiod, Efteraarserindringer fra en Sommer-
rejse i Sverrig i Aaret 1836; Randers 1837.
- Trækfluglene, en Naturconcert; Kbhvn. 1838.

Bestlig Profil af den cimbriske Halvøe, en humoristisk Rejse; Kbhvn. 1839.

Samlede Noveller og Digte, Supplementbind (indeholder, foruden enkelte andre Ting, ogsaa baade „Svithiod“ og „Trækfuglene“); Kbhvn. 1840.

Kornmodn, en Samling af Noveller og Digte, Kbhvn. 1840.

[Endnu et Bind Noveller 1842, „E Binstouw“, Fortællinger og Digte i jydsk Bondesprog, „Min Tidssalder“, og tre Novelle-Samlinger under Titel: „Vinterbestilling“.]

Biborg Amts Beskrivelse (forfattet efter Landhuusholdnings-Selskabets Anmodning), Kbhvn. 1840.

I Forening med Dr. Eiborn i Gøthaborg tilsigtede han 1836 Udgivelsen af en „Poetisk Unionscalender“, men overlod senere Ideen til Udgiveren af [nærværende Tidsskrift] [Tidsskriftet „Brage og Idun“.]

Desforuden har B. leveret til forstjellige Tidsskrifter og periodiske Blade mangfoldige (tildeels anonyme) Stykker: humoristiske, satiriske, politiske, landoconomiske o. s. v., der vel udgjøre en 60 Art eller derover, og af hvilke Forfatteren mulig vil foranstalte et samlet Udvalg. — Endelig var han ogsaa allene [Forfatter] [Redactor] af det periodiske Skrivt „Diana“, et Tidsskrift for Jagtelkere, 9 Hefter, Randers 1832—38; hvilket Skrift imidlertid standsede af Mangel paa Affætning.

Utrykte ere:

Elysium, Comedie i 4 Acter, der ligesaa lidet som de tre tidligere anførte Comedier er antagen af

Theaterdirectionen; dog er den opført af et rej-
sende Selstfab med meget Bifald*). — Dgsaa „Avis-
frieriet“ er opført paa de fleste Privattheatre i
Landet.

[Forlænds, en Novelle, et Sidestykke til „Bog-
lænds“, i Kornmodn].

Til den Folkekalender, som Trykkefrihedsselskabet
agter at udgive, har han leveret „De tre Hel-
ligastener“, en Novelle; og nok en Novelle har
han leveret til det af Siessby bebudede nye æsthe-
tiske Tidsskrift. [Begge optagne i en senere Novelle-
samling].

Brændt (i Bombardementet) er:

Fostbrødrene, en Tragedie i fem Acter.

[Under Arbejde ere:

Træerne og Stjernehimlen, cycliske Digte i
samme Form som „Træffuglene“.

Herremandens og Viinhandlerens, en Ro-
man, anlagt efter en større Maalestof, end B.s
forrige Noveller.

Eril Hakonsøn — ligesaa.

Rejse i Sverrig i Aaret 1836; — og
Skanderborg Amts Beskrivelse.]

Af hvad B. har virket for Landoeconomien i Al-
mindelighed og for det kongelige danske Landhuus-
holdnings-Selstfab i Særdeleshed, er (foruden Vi-
borg Amts Beskrivelse) følgende det, som han især
troer her at kunde fortjene at nævnes:

Medens han var Landmand, leverede han flere
Afhandlinger til Drewsens Landoeconomiske Tiden-
der, hvoriblandt en om en Opfindelse — der siden

[*) Manuskriptet har han laant ud, og aldrig senere kunnet
faae tilbage, saa det nu maae anses for tabt.]

fandt flere Efterlignere — af Faarefolde paa Tril-
 ler, og en anden om Begeldrift.

For 16 Aar siden forfattede han en fuldstændig
 og nøjagtig Afhandling om den høistvigtige Vinde-
 industrie i Jyllands Hebeegne, og indsendte samme
 i Manuskript til Landhuusholdnings- og Selskabet,
 blandt hvis bestyrende Medlemmer, saavel som hos
 Deconomie- og Commerce-Collegiet, den circulerede.
 Af denne Afhandling tryktes et Uddrag i Handels- og
 Industrie-Tidenden. Men ogsaa her fornægtede sig
 ikke hans Skjæbne, idet man angav hans Fa-
 der som Afhandlingens Forfatter, skjøndt
 hans eget Navn stod tydelig nok paa Ti-
 telbladet. Manuskriptet har han siden aldrig kun-
 net faae tilbage, og maatte altsaa, ved Viborg Amts
 Beskrivelse, begynde dette møjsommelige Arbejde
 forfra igjen.

Aaret efter indgav han sin Afhandling om Hør-
 industrien i Sønderlyng Herred. En lignende er
 ligeledes indrykket i Viborg Amts Beskrivelse.

1826 begyndte B. i Forening med den dervæ-
 rende Stiftamtmand Schönheyder i Viborg, at for-
 anstalte Indkjøb af jydsk Lærreder til General-
 Krigs-Commisariatet; og oversendte i en Tid af
 tre Aar over 30,000 Alen. Barerne vare vel 30
 til 40 Procent dyrere, end dem man hidtil havde
 forskrevet fra Tyndskland; men saa vare de igjen
 100 Procent bedre og derover. Der var selvfølgelig
 dobbelt Fordeel herved, da mange tusinde Rigs-
 dalere saaledes kunde komme Landets egne flittige
 Børn tilgode; men hvad vilde saa Leverandeurerne
 af det fremmede Lærred have sagt dertil? — Da
 B. i Aaret 1836 var i Sverrig, hjembragte han

fra Stockholm, og foreviste den nu afsbøde Konge, Prøver af norlandst Lærred, af Priser fra 24 Skilling indtil 2 Bankdaler (1 Rbd. 3 Mt. dansk) pr. svensk Alen (den svenske Alen er omtrent en Fomme kortere end den danske). Dette er en Huusindustrie hos den norlandste Almue, og navnlig i Ångermanland; en Industriegreen, der sparer Stockholm og flere Steder ved Østkysten af Sverrig mange tusinde Rigsbankdaler aarligt, som ellers maatte springe for Cambridge og alle de andre fremmede hvide Varer. Salig Frederik VI., der havde den bedste Villie til at fremme Landets Dykomst, bifaldt, under Beundring af saadant svensk Vondarbejde, B.'s Forslag at hente nogle faa Norlændere og Norlænderinder til at undervise den jydske Almue om den hele Behandling af Hørren til et saa ypperligt Product. „Det maa vi have bragt i Stand!“ raabte den gamle Konge fornøjet; men det blev derved. Han maa, upaatvivlelig formedelst andres modstræbende Forestillinger, være bleven bragt paa andre Tanker. Jorden frøs atter her for den stakkels Spentrup-Præst.

Derefter har B., i Forening med Amtsforvalter Bilbe i Randers, i flere Aar besørget saavel for det Offentlige, som for Private, Indkjøb af Hørgarn til et Beløb af 24,000 Rbd., hvilket, tilligemed Udbredelsen af Talhasper, Blaarkamme, Anstiftelsen af forbedrede Hegler, Uddeling af hensigtsmæssige Bøverrør, samt af reent Sædhørfrøe til nedsatte Priser, m. m., har bidraget betydeligt til Hørablens Udvidelse og Lærredets Forædling til gode Handelsvarer. Endelig har B., under Randers Amts Landhuusholdnings-Selskabs Auspicer,

besørget en Bryde- og Slættemølle anlagt i sit Pastorat, og til at bestyre samme forstrevet en, paa de offentlige Hørberegnings-Anstalter oplært, duelig Svend til bemældte Mølle.

Ogsaa for Træplantningen i hans skovløse Omegn har han virket: idet tre af hans Sognemænd formaaedes til at indhegne og beplante af deres Hede to Tønder Land hver. De tvende, til hvilke det kongelige Landhuusholdnings-Selskab gav Understøttelse, ere nu, i respective [8te] [14de] og [7de] [15de] Aar, i en saa fortrinlig Stand, at de lade Intet tilbage at ønske. Selv har B., foruden Plantning i og Udvidelse af sin egen Hauge, i Præstegaardsheiden indhegnet og anlagt en 10 Tdr. Land stor Plantage. Han beklager kun, ej at kunne holde den i Fred. Han vilde bygt et Huus deroppe til en Skovfoged (Pletten er $1\frac{1}{2}$ Fjerdingmil borte), men det forpurrede vedkommende Autoriteter, saa Faarene ødelægge langt stærkere end der kan restaureres, og Kostebindere plyndre hans Virke; saa han nu omsider, med Kosciusko, maae faste — Spanden og udraabe: »*Finis silvæ!*«

Sluttelig har Blicher som Medlem af Randers Amts Landhuusholdnings-Selskab, gjort flere Forslag, af hvilke f. Ex. eet: „Til den jydskt Dvægraces Bedlighold og mest mulige Forædling“ nu er begyndt at iværksættes.

Hvad B. [ifjor] [1838] paa Himmelbjergtet forsøgte at virke i en højere Retning end den, hvor man søger Uldstrømper, Lærred og Mallekøer, er vel temmelig almindelig bekendt, og hænger nøje sammen med hans tidt fremsatte og forsvarede indberlige Overbeviisning, at en gjenvaakt, kraftig Folke-

aand er den eneste tænkelige Betingelse for, at Folkets ærefulde Uafhængighed kan bevares, samt at Almeenvæbning er den bedste Garantie for Almeensfred, da der, hvor enhver, som kan føre Sværdet, ogsaa har lært at bruge det, der skulle vel de fremmede Sværd snarest holde sig i Steden; — men Virkningerne seer han endnu ikke synderligt til. Han trak Uhret op og stillede det efter Fædrelandskjerlighedens Meridian; men det lader næsten til at ville gaae med det ligesom med Skjælskørs Orgehværk, der jo ingen Vælgetræder behøver. — Efter at have stræbt saameget, og udrettet saalidt, kunde man maaske ikke undres over, om den yndste Sisyphus lod Steen nu ligge ved Steen, og gjemte, hvad han videre maatte frembringe, til sit Dødsboes Slutning.

[S. S. Blicher].

[Han har siden berejst de ham hidtil ubekjendte Egne i Fædrelandet, og haaber med sin Puntlæders Constitution adaare at see sig om i Norge og Engelland.

Af Vandringer i de sidste Sommere foretog han een til Haderslev heelt tilfods. Af Tilbagevejen fjørtes $\frac{1}{8}$, ikke af Træthed, men for Selskabs Skyld. V. glemmer aldrig den Rejse: han tog ind til en Gæstgiver, som var dansk, men snakkede ikke andet end Tydsk — nemlig af samme Slags som v. Borgen i Hejbergs Virtuøs. Saa drog han ind til en Gæstgiver, som var tydsk, men talte Dansk, det kunde han bedre forstaae. Koch og Lorenzen kunde han ogsaa forstaae. — Den sidste

er desværre siden tydstet ihjel. Naa! naa! der er flere, hvor han kom fra.

Saa er der en anden Rejse, som han heller ikke er mægtig for at glemme — om han ogsaa vilde. B. lod staae — gaae vilde han sige, ad Fæstningen til (han behøver ikke at nævne den, for vi gaae ikke vild iblandt dem vi har). Saa kom han over det Sund, hvor man fanger Marsviin, til den By, hvor Niels Bugge faldt i en kongelig Sammenrottelse. Derfra til den By, hvor en Konge faldt i en borgerlig Sammenrottelse: og derfra op paa det Kirkeetaarn, fra hvilket Svendborg med Omhegn tage sig idyllist ud. — Gjennem den Juulste Hauge stred han over til den lange De, hvor Naturen overgaaer sig selv i Landskabstegning. Han stred langsomt op og ned gjennem denne Malerieudstilling, og fandt dem, der viste ham omkring, ligesaa venlige som Billeberne. Culturen culminerer der: endogaa det firbenede Jagtpersonale ved Tranekjær sang Vordpsalmer, skjøndt i barok Maaeer og med sælsomme Variationer; Godaen var en Smorzando. — B.'s Tilbagegang var en Diminuendo.

Et andet Svip har han gjort gjennem den Halvbø, som er berømt af sine Heste og sine Fluevinger, videre gjennem Mors, hvor han traf paa en Præstemand, som han hellerikke kan glemme. — Apropos ved Præstemand: B. var ogsaa i Salling hos en Provst, som gjennem halvtredstindstyve Aar har ligget i hans Sukommelsestiste „behageligt“, som han dog sjældnen har gjenseet — „beklageligt“. Han førte B. ind paa tre Herresæder i sit Hovedsogn — behageligt; skal han aldrig komme der mere, vil

det være for ham — beklageligt. Den samme Provst havde ikke glemt: at B. i Stormnatten mellem 3die og 4de Februar 1825, efterat have hørt ham føre an i Musikken til Musikbispens Mozarts Don Juan første Act, løb væk, for at høre en Naturconcert, storartet Prestisissimo. (Sikken Nodensætning! Sort paa Hvidt — som jo ogsaa menneskelige Musikantere spille efter; men de himmelske Blæseinstrumenter have dog langt stærkere Toner; om de just ikke frembringe Harmoniemusik).

Fra Mors er ikke ret langt til Thy; og der skulde været meget langt, for at holde B. borte fra Thisted. Han kom dog tidligt nok, for at tage Afsted med den poetiske Amtmand. Han havde faaet Bud, og begyndt at pakke ind. Nu er han rejst — Farvel saalænge!

B. gik nedenunder og hjem; det vil sige: over Thyholm og den nyfødte Kjøbstad Struer, gennem Holstebro og Viborg; paa hvilken Vandring han traafede de tre sidste Mil, ikke „med Foden paa Maffen“, som man siger, men med Støvlerne paa Maffen, fordi disse, ved et Par Ganges Gjennemvædning og Tørring vare blevne saa indstrumpe, at de flavede Huden af hans Fødder — hans Høfsfødder gik det endnu værre.

Jaar har han seet sig om i det nordlige og sydlige af Gefions De — den hun stjal fra Sverrig. Derefter gennemvandrede han Møen, hvor han var første Gang i sit Liv; den var hans „Himmerigesmundfuld“.

Folkfesten paa Himmelbjerg (over hvilken B. har udgivet en særskilt Beskrivelse), har ynglet. Efterhaanden ere opstaaet lignende, og i samme

Tendents: paa Volbjerg i Hanherred: paa Ege-
bækvang i Sølland: tre i Sønderjylland, og endnu
to i Sølland, samt endnu et Par, om hvilke han
kun har havt løselig Beretning.

At vække Almeenaand, fremme og befæste Sam-
drægtighed, Standslighed for Statens Love, og for
Selstabelighedens: at opflamme ubetinget Kjerlig-
hed til Fædrelandet med Hengivenhed for dets Før-
stemand: at styrke Arbejdskraft i Fred og Strids-
kraft i Krig*), med eet: at bringe hendøende
Kræfter tillive, opildne de allerede opvaagne,
virke til hensigtsmæssig heldbringende Ledning af
dem, som kortere eller længere have været lysvaagne
— dette var B.'s, hidtil ikke forfejlede Hensigt.]

[*) Almeenværnepligt, Almeenvaabensfærdighed = Betingelse
for Danmarks kraftige, uafhængige Bestaaen, er det ikke
det samme, som Christian den Ottende har paadrevet? —

To be or not to be, that is the question!!!

Oplysninger og Noter

OPLYSNINGER OG NOTER

Side 9. *Etatsraad Steen de Steensen*... Grunden til, at Blicher blev opkaldt efter ham, maa sikkert søges i den Omstændighed, at hans Fader Niels Blicher (se nedenfor) lærte sin Hustru Kristine Marie Curtz, en Søsterdatter af Etatsraaden, at kende paa Aunsbjerg Præstekaldet i Vium. Venskabsforholdet mellem Aunsbjergs Ejer og Præsten fortsattes lige til den førstes Død. Blicher kom ofte i Huset hos Etatsraaden og har givet sympatiske Skildringer af ham i Novellerne »Skytten paa Aunsbjerg« og »Eneste Barn«. — Steen de Steensen var født 1725, Søn af Kommerceraad Steen Jørgensen. Han overtog Gaarden efter Faderen 1752, solgte den i 1793 og forbeholdt sig Parcelgaarden Liselund som Alderdomsbolig (Se »Skytten paa Aunsbjerg«). Han døde i Aaret 1800. Han var gift med Mette Elisabeth Schinkel, Søster til den samtidige Ejer af Herregaarden Hald, Kammerherre de Schinkel.

Side 9. *Niels Blicher*... var født i Øster Starup v. Kolding 21. Aug. 1748 og døde i Spentrup 10. Marts 1839. Søn af Præsten Jens Nielsen Blicher og Hustru Pauline Thomasine Gantzel. Student 1770, cand. theol. 1773, Huslærer hos Kammerherre Lüttichau paa Tjele, 1779—96 Præst i Vium, ved Steensens Hjælp forflyttet til Randlev, hvor han blev til 1823, da han tog sin Afsked, fungerede i tre Aar for sin syge Broder i Vorning, levede derefter til sin Død hos Sønnen i Spentrup. (I den første Redaktion af »Erindringerne«, som offentliggjordes i 1840, stod, at N. B. døde »ifjor«.)

Af Niels Blichers Forfatterskab er hans selvstændigt trykte »Topographie over Vium Præstekald« (Viborg 1795) især bekendt og værdifuld. Desuden udgav han »Tabeller for Almuen«, bestemt til Opklisting i Hjem-

mene og indeholdende moralske Leverejler, Vejledning i Landbrug, Dyrenes Behandling etc. Endelig skrev han latinske Digte, oversatte nogle af Sønnens Digte til Latin (saaledes dennes Hyldest til Grækerne, trykt i »Kbhvns. Skilderie« 1825), skrev topografiske, personalhistoriske og kulturhistoriske Artikler i de lokale Aviser og periodiske Skrifter (»Læsefrugter« og »Nordlyset«).

Side 9. *Ove Horsens* . . . Blichers Oplysninger er upaalidelige paa dette Punkt. Vilh. Bang oplyser (»Personalhist. Tidsskr.« III. R., 3. Bd. 1894), at Ove Horsens er »en aldeles uhistorisk Person«, hvorimod der fra Landsbyen Horsens, Blendstrup Sogn i Himmerland stammer en Jens Nielsen Horsens (1639—86), som var Sognepræst til Bælum-Solbjerg og er den første Præst i Blicher-Slægtes Stamtavle.

Side 9. — *en Blicher eller Blücher* . . . Hans Hansen betegner denne Tradition som »unøjagtig«. Den 26. April 1676 blev i Flg. Budolphi Sogns Ministerialbog »Trollofuede udi Dirich Blichers Husz her ibidem Hæderlig oc Vellærde Mand Her Jensz Nielsen til Belum oc Solbjerg oc Maren Pedersdotter«. Denne Maren var *ikke Datter*, men *Adoptivdatter* af Købmand Blicher. Hendes virkelige Fader var Præsten Peder Tornsen Ry til Rødding-Krejbjerg i Salling. Heller *ikke* denne Jens Nielsen antog Navnet Blicher, hvorimod hans *Børn* fik Tilnavnet, og derfra blev det bevaret i Slægten. (Se: Hans Hansen: Blichers Barndom og Ungdom).

Side 9. *Blichers Farmoder var en Gantzel* . . . Niels Blichers Moder, Poulina Gantzel, var Datter af Præsten Jørgen G. til Glostrup, og hendes Moder var Datter af den fra Tyskland indkaldte Dr. theol. Thomas Lindemann, Sognepræst ved St. Petri tyske Kirke i København, som igen var Søn af Dr. jur. Lindemann i Rostock. Niels Blicher mente, at denne nedstammede fra Luther, af hvilken Grund »baade Catrine-Navnet (som salig Fru Luthers Døbenavn) og Margrete-Navnet (som Luthers Moder) stedse [er] blevet vedligeholdt

i vor Slægt*. (Smlgn. Hans Hansen anf. Skr. S. 3.)

Side 9. *S. S. Blichers Moder* . . . Blichers Moder var optaget i Huset hos Etatsraad Steensen, da hun lærte Niels B. at kende. Hun hed Christine Marie Curtz og var født 1752 i Darum Præstegaard som Datter af Præsten Hans Curtz, der var gift med en Søster til Etatsraad Steensen ved Navn Anna. Kort Tid efter Giftermaalet i Aug. 1780 blev Blichers Moder, efter hvad der er meddelt fra anden Haand (hendes Mand og Søn har ikke omtalt det), paa Grænsen af Sindsyge. Hun døde 1820.

Side 9. *Generallieutenant Georg v. Steensen*, f. paa Aunsbjerg 1734 s. Søn af Kommerceraad Steen Jørgensen og Marie Cathrine f. Balslev. 1751 privat dim. til Univ., deltog i Syvaarskrigen i det franske Infanteriregiment »Deux pont« og i et württembergsk Regiment, søgte 1761 forgæves Ansættelse i den danske Hær, derefter udelukkende i Preussens Tjeneste, 1799 Guvernør i Fæstningen Neisse under Forsvaret mod Napoleon, hvorved S. aftvang Franskmændene Beundring. Døde 3. Juni 1812 i Neisse. Fik gennem sin Broder Etatsraad St. de Steensen Løfte om samtidig Optagelse i den danske Adelstand 1760, men indløste ikke sit Patent. Desuagtet i Tyskland regnet for adelig. Deraf Steensens »de« i sit Navn.

Side 10. *Rector Peder Estrup* . . . født 6. Okt. 1756 i Nibe. Søn af Forpagter Chr. Estrup paa Grevskabet Lindenberg og Hustru Magdalene f. Engelstoft (D. af Provst Lauritz Struch E.). Blev efter Faderens Død adopteret af sin Morbroder Magister Chr. Engelstoft, dimitt. 1772 privat fra Aalborg, tog 1774 filosofisk og 1777 filologisk Eks., 1779 teologisk Embedseks., 1782 Magistergraden i Filologi, s. A. Hører ved Frue Skole, 1788 Rector v. Randers lærde Skole, 1803 Sognepræst i Nykøbing F., s. A. Sognepr. i Randers og Provst i Støvring Herred. Død 1818. I sit Ægteskab med Gedske Cathrine Jungersen havde han Sønnen, Historikeren H. F. J. Estrup (Fader til Konsejlspræsident

J. B. S. E.), der en Tid var Rector ved Sorø Akademi.

Side 10. *Conrector Lunds Vejledning* . . . Lars (Lauritz) Severin Lund, født 1754 paa Bornholm, S. af Sognepr. L. i Rødby. Dim. 1770 fra Herlufsholm, 1781 Hører og Fransklærer ved Herlufsholm, 1785 Magister i Filologi, 1791 Conrector i Randers, 1803 Vicarius Rector (ved Estrups Afgang), 1806 Rector, 1815 titulær Professor. 1830 tog han sin Afsked. Død 1832. — Lund var altsaa Rector ved Randers lærde Skole, da Blicher blev ansat der som Adjunkt 1810, og det var med ham B. havde en bitter Strid, som førte til dennes Afskedigelse 1811. Se Noterne til Side 16.

Side 10. *Jermiin* . . . Sognepræst Immanuel Jermiin født paa Venø 1769, stud. Aalborg 1789, cand. 1793. Sognepr. Ø. Brønderslev 1805, Als (Hindst. Herr. Aalb. Amt) 1831. Død 1851. I Mellemtiden mellem sin Embedseksamen og sit første Præsteembede var han Manuduktør i København.

Side 11. *Hauchs Ledetraad* . . . egentlig: »Begyndelsesgrunde til Naturlæren«, som udkom 1794. Forfatteren var Overhofmarskal A. W. Hauch (1755—1838), oprindelig Officer, derefter kgl. Staldmester, Hof- og Overhofmarskal, to Gange Chef for det kgl. Teater, Chef for det kgl. Musæum for Naturvidenskaber, som han under en Udenlandsrejse havde faaet Interesse for. 1831 Præsident for Videnskabernes Selskab. Har skrevet en Afh. om Vandets Sammensætning efter Lavoisiers Teori. Anlagde en fysisk Samling, der nu er i Sorø Akademi.

Side 11. *den vakre Aasheim* . . . Fysikeren Arent Nicolai Aasheim var født 1749 i Bergen, dim. fra den derv. Sk. til Kbhvns. Universitet 1765, exam. philosophicum 1766, med. Examen 1776, Dr. med. s. A. 1782 Professor i Medicin, 1793 Vicar for Prof. Kratzenstein, 1795 Prof. i Eksperimentalfysik. » . . . en dygtig Lærer . . . meget yndet af de studerende for sin Uegennyttighed og Gavmildhed . . . « (C. Christiansen i Biogr. Lexikon).

Side 11. *en Huuslærerpost paa Falster* . . . Det var paa Gaarden Holgershaab i Nørre Alslev Sogn, som den Gang ejedes af Hof- og Stadsretsprokurator Holger Foss (1750—1818). Blicher kom dertil i Efteraaret 1801 som Lærer for F.s fire Børn.

Side 11. *Lauritz Foss* . . . var den ældste af Børnene paa Holgershaab, født 15. Decbr. 1787, død i København 13. Septbr. 1875. Blev Student fra Vordingborg 1806 og jur. cand. 1810. Beklædte derefter forskellige Embedsstillinger og Poster i Ind- og Udland, 1824 Byfoged i Skelskør, 1837 Borgmester og Byfoged i Roskilde, tog sin Afsked i 1857 og udnævntes til Etatsraad. Skrev paa Fr. Barfods Opfordring »Nogle Erindringer om min uforglemmelige Ven Steen Steensen Blicher« (trykt i Personalhistorisk Tidsskr. III. Bd. 1882), hvori berettes om Blichers Besøg hos ham i Roskilde paa hans Sølvbryllupsdag 1. Maj 1841.

Side 11. *Morvens kongelige Skjald* . . . sigter til Ossians Digte, hvori Fingals Bedrifter er henlagt til Morven, et Bjergparti i Nordskotland.

Side 11. *Gulddaasens Digter* . . . Oluf Chr. Olufsen, f. 20. Januar 1764 i Viborg, død 19. Maj 1827 i København. Lystspillet »Gulddaasen« udkom 1. Gang i 1793 anonymt og blev paany udgivet 1827 (efter Olufsens Død) af N. Chr. Øst med Olufsens Navn paa Titelbladet. Bekendtskabet med Blicher stammer i Henhold til det følgende fra den Tid, da O. var Lærer ved det Classenske Agerdyrknings-Institut paa Næsgaard (Nordfalster) ca. halvtredje Mil Øst for Holgershaab. Hans Hansen antager, at de har truffet hinanden hos Provst Blicher i Gunslev (Anf. Skr. S. 93). Lauritz Foss skriver i sine »Erindringer om Bl.«, at denne nogle Gange kom i Olufsens Hus paa Næsgaard. Olufsen havde selv tænkt paa at oversætte Ossian. Hvorfor Blicher ventede til 1845 med at tilføje Oplysningen om, at det var Olufsen, som gjorde ham opmærksom paa Ossians Digte, savner fyldestgørende Forklaring.

Side 13. *bag Slottet og paa Runde-Kirkes Loft*.... Der menes hermed det kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket. Det første var indtil 1906 anbragt i den Bygning, som nu huser Rigsarkivet, og Universitetsbiblioteket havde indtil 1861 sin Plads paa Trinitatis Kirkes Loft.

Side 14. *Syvaarskrigen*.... sigter til Danmarks Deltagelse i de europæiske Krige paa Napoleons Side i Tiden fra Københavns Bombardement 1807 til Norges Afstaaelse 1814.

Side 14. *Hovmester for to smaae danske Vestindianere*.... Hans Hansen hævder (anf. Skr. S. 124), at Hovmesterstillingen »var udmærket godt aflagt«, og at B. i Vinteren 1806—07 »føjte sig velbeslaaet nok til at turde deltage i de Maskerader, som Hofstueskriver Bjørn.... fik Tilladelse til at foranstalte paa Hofteatret«. Antagelig er det de to »Vestindianere«, som Niels Blicher (i »Cimbria«, Septbr. 1808) kalder »to unge *Brinker*«.

Side 14. *løbe Spidsrod*.... denne militære Straffemaade blev først afskaffet i Danmark 1836.

Side 14. (Note) *Studenterchoret*.... var bleven dannet paa Opfordring af Kronprinsen (senere Fr. VI.), som efter det engelske Ultimatum udsendte en Proklamation, der blev bekendtgjort paa Universitetet 11. Aug. ledsaget af Universitetsrektor Treschows Opfordring til Studenterne om, saa snart Proklamationen blev bekendtgjort, at melde sig i Konsistoriums Forsamlingsværelse.

Side 15. *hos sin Fader i Randlev*.... (se Note til Side 9). Hvad B. bestilte for sit daglige Brød har næppe været stort andet end at gaa paa Jagt.

Side 15. *Han fik Walkendorphs Collegium*.... Som det fremgaar af Kollegiets Alumnefortegnelse (trykt i H. Jørgen Helms: Valkendorfs Collegiums Historie

(Kbhvn. 1917)) boede Blicher her i Tiden 2. Novbr. 1808—2. Novbr. 1809.

Side 15. *Kloster* *Regents*. Rasmus Nyerup anfører i sit latinske Jubilæumsskrift for Regenten B. som Alumne, men ikke hvornaar. Hvad »Kloster« sigter til, kan jeg ikke oplyse.

Side 15. *en samtidig Pengeforstærkning* hvorfra den stammede er ikke oplyst.

Side 15. *det gamle borgerlige Selskab* havde Lokaler paa Gl. Strand Nr. 7, vistnok stiftet 1785, oprindelig en Hundredemands-Forening, hvis Medlemmer væsentlig bestod af bedrestillede københavnske Næringsdrivende. Foreningens Formaal var at byde Medlemmerne Adspredelse ved Læsestue, Billard, Dilettantkomedie, Maskerader, Baller etc. Om Sommeren lejedes Lokaler med Have udenfor Byen. Foreningen afløstes senere af »den bestandig borgerlige Forening«, som i 1826 tegnede sig som Subskribent paa Blichers Maa-nedsskrift »Nordlyset« — formodentlig i Erindring om Blichers tidligere Forhold til Forgængeren.

Side 16. *til Collegietid* betyder her, til Forelæsnin-gerne paa Universitetet begyndte.

Side 16. *op til Attestats* egentlig Modtagelse af de akademiske Læreres Vidnesbyrd (Attest) for gennemført Studium. Betød den Gang Embedseksamen, særlig den teologiske.

Side 16. *Laudabilis in primis etc.* . . . Rosværdigt, særlig med Hensyn til det skriftlige.

Side 16. *prædikede han for Dimiss* betyder egentlig Afskedsprædiken, idet Kandidaten dermed tager Afsked fra det teologiske Studium. Opfattes nu som Prøveprædiken i en Kirke i Overværelse af de teol. Professorer m. m.

Side 16. *Adjunctpost ved Randers Skole* . . . I Novbr. 1809 havde Blicher indsendt et »Ærbødig Pro Mem.« til Direktionen for de lærde Skoler. Han ansøgte om »en af de vacante Lærerpladser« og anfører, at han kan undervise i de levende Sprog samt Latin, Historie og Geografi, og henstiller om 400 Dalers Løn er et overdrevent eller ubeskedent Ønske. I Beg. af Marts konstitueredes han og 14. April 1810 fik han fast Ansættelse som en Pastor Sindings Efterfølger ved Randers lærde Skole med Græsk, Latin og Geografi som Undervisningsfag.

Side 16. *giftede sig samme Sommer* . . . Som den i 1845 tilføjede Note viser, stod Brylluppet 11. Juni 1810. Bruden, Ernestine, var døbt 4. Jan. 1793 i Trinitatis Kirke. Hendes Fødselsdag angives til 11. Decbr. — altsaa formentlig Aaret før — men det er ikke paalideligt. Hun var Datter af Præstesønnen Peder Fr. Berg og Kaptejnsdatteren Charlotte Ernestine Frederikke Hartweg. Faderen synes at have været Handlende i Kbhv., da Datteren blev født, men blev senere Skriver i Talloteriet. — Ernestine kom i sin tidlige Barndom til Jylland i sin Farbroder Præsten Niels Bergs Hjem i Vivild Præstegaard (en anden Tradition gaar ud paa, at hun kom til den anden Farbroder, Præsten Bartholin Berg i Vurring). Ved Niels Bergs Død 1805 tog Præsten Peder Daniel Blicher (Broder til Niels B.) og Hustru Pigebarnet i Huset hos sig. Hustruen døde i Sommeren 1805, og Ernestine kom da under Husholder-skens Styre, hvad hun ikke syntes om, og Præsten tog hendes Parti, saa Hush. maatte flytte. — Paa sin Konfirmationsdag blev hun forlovet med Plejefaderen, som da var 55 Aar gl. De blev gift 20. Okt. 1808. Den flg. Sommer fødte hun sit første Barn Niels. 6. Oktbr. 1809 døde hendes første Mand, og 8 Mdr. senere — ikke i sit 17. men sit 18. Aar — blev hun, efter at have været forlovet 2 Gange i Mellemtiden, gift paany. Brylluppet stod i Randlev, Vielsen besørgedes af Niels Blicher. Hun døde 2. April 1875 i Randers. (Smlgn. Aakjær: Blichers Livstragedie III. Bd.)

Side 16. (Noten) *en mærkelig Terminsdag* . . . Som ovenfor nævnt gik 11. December for at være Fru Ernestines Fødselsdag, og i det nævnte Aar har Blicher grebet sin Kone i Utroskab, hvad der medførte, at hun flyttede til Randers i nogle Maaneder i Begyndelsen af 1828, men vendte tilbage til Spentrup, kort før hun fødte Sønnen Hans Gustav (7. Juni 1828). »Termins-dagen« spejler sig tydeligt i Blichers Digte og Noveller fra dette Tidsrum, navnlig i »Snedkersangen« (Febr. 1828) og Novellen »Sildig Opvaagnen« (Marts 1828), men hele sit Liv derefter klager B. hyppigt over sin »huslige Elendighed«. — At Noten først tilføjedes i 1845 kan maaske betyde, at der i 1839 herskede en fredelig Stemning i Spentrup Præstegaard.

Side 16. *i Efteraaret 1811 til sin Fader i Randlev* . . . Det er næppe alene de slette økonomiske Vilkaar, der drev B. fra Randers Skole. B. var kommen i et spændt Forhold til Rektor Lund, som iøvrigt var paa stille Krigsfod med de fleste af Lærerne. De virkelige Aarsager er ikke tilfredsstillende oplyst, men B. havde i hvert Fald formel Uret, og han modtog skarpe Tilrettevisninger fra de lærde Skolers Direktion i København (Smlgn. Aakjær: Anf. Skr. I. S. 21—35).

Side 17. *samtidig dannede sig til praktisk Gejstlig* . . . Dermed skal vistnok forstaaes, at han ved givne Lejligheder hjalp Faderen med Embedssager. Da en Gaardmand i Falling d. 30. Maj 1817 havde dræbt sine tre Børn og derefter sig selv, holdt Blicher en Ligtale over de tre Børn i Randlev og Bjerager Kirker d. 8. Juni. (Trykt i »Børnemorderen og Selvmorderen Christian Speitzers Levnet og gyselige Endeligt, tilligemed en Sørgetale og nogle Betragtninger over Selvmord«. Af N. Blicher, Præst i Randlev. Aarhus 1817). (»Sørgetalen« er St. St. Blichers).

Side 17. *en nærboende høj Adelsmand og Godsejer* . . . Der menes Ejeren af Rodstenseje (i Randlev Sogn) Major Magnus Chr. v. Voss (1780—1835) gift 1801 med Sophia Amalia Rantzau-Sehested til Rodstenseje.

Side 17. *Familien voksede* Se Note til S. 19.

Side 17. *det første Embede, han søgte* Blichers Ansøgning om Thorning-Lysgaard Præstekald er dateret 6. Aug. 1819. Hans Udnævnelse til Sognepræst for Kaldet er dateret 20. Oktober s. A. Kancelliet opgav Indtægten af Embedet til »7 à 800 Rdlr.«.

Side 17. *Men her steg den* [Blichers Gæld] Under 10. Jan. 1822 opgør Blicher (i en Ansøgning til Kongen om Hjælp til at betale sin Gæld) sine samlede årlige Indtægter til 600 Rdlr. og Udgifterne til 840 Rdlr.

Side 18. *befordret til hans nuhavende Kald* Blicher var indtil da den første Thorning-Præst, som flyttede bort til et andet Præstekald. Alle hans Forgængere (med Undtagelse af Søren Madsen Lihme, som maatte flygte paa Grund af Drab) var bleven begravet paa Kirkegaarden, hvad B. fremhævede i sin Afskedsprædiken d. 16. Oktober 1825 i Thorning Kirke.

Spentrup Sognekald blev ledigt ved Amtsprovst Bruuns Død d. 29. Maj 1825. Den 3. Juli indsendte B. sin Ansøgning til Kongen, anbefalet af Amtmand Schønheyder i Viborg, Biskop Birch i Aarhus og — hos Kongen — af Etatsraad Jonas Collin i København. 14. Septbr. blev Kaldsbrevet paa Spentrup-Kaldet udfærdiget. — I 1842 anslog Biskoppen det til 1200 Rdlr. Netto.

Side 18. *Cancellipræsident Kaas' Død* Julius Frederik Kaas (1758—1827), bekendt Embeds- og Statsmand under Fr. VI, dels i Norge, dels i Danmark. Bl. a.: 1802 Justitiarius i Højesteret, fra 1804 Cancellipræsident, 1813 Prædikaten »Justitsminister«, 1814 Gehejme-statsminister. Mag. art. Hans Jensen siger i Biogr. Haandleksikon om Kaas: »Som Karakter nød han ikke almindelig Tillid. Man bebrejdede ham Pengegriskhed og Egennytte samt altfor stor Lemfældighed med utro Embedsmænd«. Muligvis har Administrationen gaet

haardt frem mod Blicher i den Tro, at Skatterestancerne var løbet op i Læ af Kaas' Beskyttelse.

Side 18. *det sidste Afdrag*.... Som det ses ved Sammenligning af Teksten fra 1839 og fra 1845 maa det være en Trykfejl, naar der staar 1837. Det skal naturligtvis være 1839, da det svarer til dette »*jaar*«, da B. nedskrev det.

Side 18. *derhos tre af sin bortdøde Broders [Børn]*.... Niels Blicher havde i sit Ægteskab fire Børn, hvoraf Steen var den ældste, Jens den næstældste, Hans Christian, som blev ligget ihjel af Ammen i den spæde Alder, og endelig et Pigebarn, som døde kort efter Fødslen. Steens Broder Jens fik Studentereksamen, blev Løjtnant i Landeværnet og Degn i Ørting, hvor han døde 1836.

Side 18. *en Creditor med skjærende Bitterhed*.... Hvem denne Kreditor er foreligger der intet om.

Side 18. *offentlig Auktion*.... Den Auktion, der sigtes til, var i Følge Bekendtgørelse fra Nørhald, Støvring og Galten Herredskontor af 4. Decbr. 1839 berammet til 20. December s. A. i Spentrup Præstegaard over »7 Kakkelovne, som ere udpantede for resterende Skatter og Afgifter«.

Side 18. *Digterens Velyndere reddede Præsten*.... I »Randers Avis« for 5. Decbr. (altsaa Dagen efter Herredskontorets Bekendtgørelse) fandtes under Overskriften »Opfordring til skjønssomme Medborgere!« en Appel til Offentligheden om at »betale den Gjæld hvorunder han (Blicher) sukker«. Opfordringen var uden Underskrift, men Bladets Udgiver, Bogtrykker J. M. Elmenhoff, tilføjede en Efterskrift, hvori han aabnede Indsamlingen, idet han meddelte, at han fra »de ærede Indsendere« havde modtaget 3 Rbd., »hvormed altsaa Indsamlingen allerede er begyndt, i Guds Navn«. — Den 16. Decbr. blev Auktionen »tilbagekaldt« fra Herredskontoret. Opfordringen gik igennem en Række af

Datidens Aviser i Provins og Hovedstad. 1. April 1840 sluttedes Indsamlingen, og der var da indkommen ca. 1000 Rigsdaler. Allerede d. 11. Febr. havde Blicher takket i et Digt i »Rand. Avis« under Overskriften »Til mine Velgjørere«.

Side 19. *trende Brødre . . . hædrede Heltens Drapasanger* Kort efter at Indsamlingen var aabnet, modtog B. en Sølvopsats med Inskription: »Gjemt er ikke glemmt. Brødrene Qvistgaard til Skjalden St. St. Blicher«. Det er sikkert tilfældigt, at den kom paa dette Tidspunkt, da Skaalen saavidt vides ikke indeholdt Kontanter og derfor ikke kunde hjælpe B. ud af Gælden. Den kunde ogsaa vanskelig være købt, forsynet med Inskriptionen og naaet til Spentrup i Tiden efter Opraabets Offentliggørelse. — Brødrene Qvistgaard var Sønner af den Kaptajn Q. (Ejer af Vibygaard ved Roskilde), som faldt i Slaget ved Køge 29. Aug. 1807, og hvem B. havde besunget i et Digt i »Jyllandsrejse i 6 Døgn« (Aarhus 1817).

Side 19. *en Stedsøn* Stedsønnen Niels, Sønnen af Ernestines 1. Ægteskab med Præsten Peder Daniel Blicher, fødtes i Sommeren 1809, kom i Farverlære i Viborg hos Købmand Guldborg, hvor han ogsaa lærte Butikshandel, derefter omrejsende Handelsmand, gift 1831 med Ejerinden af Linaa Kro, Christine Sophie Eriksdatter Møller (f. 1800), 1833 Værtshusholder i Aarhus og separeret fra Hustruen, Fallit, Landstryger og Tigger, Opsynsmand ved Bistrup Sindssygeanstalt, 1841 Hjælp af Svendborg Fattigkasse, 1842 hjemsendt fra Holbæk Kommune, 1843 Polititilhold fra Randers for Løsgængeri, 1847 indsat i Aarhus Arrest for Fraketyveri og idømt 3 × 5 Dages Vand og Brød, døde paa Lemvig Amtssygehus 1866. (Aakjær: Blichers Livstragedie III. S. 240—42).

Side 19. *10 levende Børn* (Smlgn. Blichers Note).

¹⁾ *Peder Daniel*, Student fra Viborg Latinskole 1828, cand. theol. 1833, Kapellan hos Sognepræst Jens Chr. Blicher i Understed ved Sæby, 1846 Præst og Skole-

lærer paa Vænø i Limfjorden, 1853 Præst i Vinding og Vind, afskediget p. Gr. af Drikfældighed 1863. Død 1865. Gift med Kirstine Marie Brandt (1807—83) D. af Skibskaptajn Hans Nielsen B. En Datter blev gift med Købmand Bøggild fra Lemvig.

²⁾ *Jens Frederik* (som i begge Redaktioner af Erindringerne, altsaa baade i 1840 og 1846 »staar i Begreb med at tage theologisk Attestats^{a)}) havde mange Besværligheder med sit Studium, tildels paa Grund af Sygdom. Han skal være bleven Student i Kiel og læste derefter i København, men fik aldrig Embedseksamen. 1837 var han hjemme og formaaede Faderen til at søge Hjælp under dennes Sygdom hos Læge Möller i Randers (se Noten til Side 23). En Tid Huslærer paa Sindinggaard hos Justitsraad Fjelstrup og gift 1848 med dennes Datter, Vilhelmine. Ejede en Tid Karup Mølle, men gik fallit. Flyttede til Randers og oprettede en Privatskole. Var tilsidst forfalden til Drik. Døde 1869 barnløs. Skrev ret smukke og følte Digte navnlig til Faderen, hvem han beundrede, og som holdt meget af ham.

³⁾ *Christiane* blev, medens hun var hjemme i Præstegaarden, forlovet med Blichers Kapellan W. Chr. Lakier (som skød sig 3. Jan. 1847). Hun opholdt sig derefter i nogen Tid i Bjerregrav Præstegaard og forskellige Steder paa Sjælland. 1851 blev hun optaget i Petersens Jomfrukloster i København, hvor hun døde Aaret efter.

⁴⁾ *Christian Charles* var, som B. meddeler i »Brage og Idun«, først »ved Boghandelen« nemlig i Lære hos Stinck, senere hos Friedländer i København. Skal derefter have haft Forretning i Næstved, men da den ikke gik, drog han tilbage til Hovedstaden og fik Ansættelse som Konduktør ved Omnibusserne (ved »Befordringsvæsenet«). Fik derefter en Lotterikollektion paa Frederiksberg, men Regnskabet derved magtede han ikke. Død 1875. Gift 8. April 1842 med Andrea Vilhelmine Paaske, med hvem han havde to Børn: en Dreng, der døde 3 Aar gl., og en Datter, som døde sindssyg paa Bistrup, 36 Aar gl.

⁵⁾ *Malvina* (opkaldt efter den kvindelige Hovedperson hos Ossian) blev forlovet 1834 med en ung Jurist Ferd.

Edv. Christensen i Randers, der døde samme Aar (jvfr. Blichers Digt: »Over en forhaabet Svigersøn«, »Rand. Av.«^{20/12} 1834). Derefter forlovet med Forpagter i Spentrup Præstegaard Rasmus Schade Berg, gift 28. Juli 1838 og viet i Spentrup Kirke (ved hvilken Lejlighed Blicher holdt den i »Høstferierne« aftrykte »Skibsprædiken paa Landet«). Ved Blichers Død flyttede Ægteparret fra Spentrup. En Tid var Berg Teglværksforpagter paa Livø, derefter Forpagter paa Vang i Sulsted Sogn, Landmand i Skjæve, og tilsidst boede de i et tomt Hus i Bjørum paa Vestbjerg Enge. Malvina døde d. 23. Decbr. 1874. En Søn i Ægteskabet, der var Gartner og Daglejer, døde 1875.

⁶⁾ *Niels Jørgen* var først Forvalter paa Sødringholm, var med i Krigen 1848 og drev derefter omkring som en drikkædlig Betler. 1874 fik han Plads i Hospitals-Stiftelsen i Randers og døde her 1881 — ugift.

⁷⁾ *Francisco* (opkaldt efter en spansk Officer, som var i Jylland 1808) var først i Møllerlære i København, senere ved Landvæsenet, kom paa Snedsted Seminarium og demitteredes derfra i 1845. Derefter Lærer i V. Tørslev og senere i Harlev ved Aarhus. Afskediget efter Ans. 1887, boede senere i Aarhus og Hou og døde paa Toftum Mark 1902, 81 Aar gl. Gift 1847 med Karen Pedersdatter Møller fra Elsted, med hvem han havde flere Børn, af hvilke Datteren Erneste i Wisbechs Almanak for 1917 offentliggjorde »Minder« fra sit Hjem og om St. St. Blicher og Hustru.

⁸⁾ *Theodor Eberhard*, ogsaa først i Møllerlære, derefter privat undervist af Lærer Wandborg i Spentrup og privat demitteret 1846 fra Snedsted Seminarium. 1848 Lærer i Ø. Tørslev, 1865 i Tørring (samme Sogn), 1869 i Tvede, 1893 Afsked efter Ansøgning. — Rejste en Del rundt som Oplæser af sin Faders Digtning, navnlig »E Bindstouw«. Udgav enkelte af hans Arbejder, saaledes: »Min Tidsalder« (2. Udg. Randers 1893). — Levede efter sin Afskedigelse en Tid i Mellerup, senere i Thorup Kjær. Død 1899. — Gift 1865 med Kirsten Andersen i Tørring, med hvem han havde flere Børn, der endnu lever.

⁹⁾ *Hans Gustav*, kom i Handelslære i Grenaa, var en

Tid Købmand i Æbeltoft, gik fallit og levede Resten af sine Dage af gode Menneskers Understøttelse. Død 1872, ugift.

¹⁰⁾ *Kirstine Marie* fulgte efter Blichers Død med Moderen til Randers, gift 1854 med en svenskfødt Skomager Alguren (Algurin), boede en Tid i Randers, derefter i Nørre Gjesing, Ørsted, Raaby, Øster Tørslev og Udbyneder, hvor hun døde 1873. Flere Børn, hvis Skæbne ikke kendes. (Udførligere Oplysninger om Blichers Børn findes i Aakjær: Blichers Livstragedie III. Bind, hvorfra ovenstaaende Resumé i det væsentlige er hentet).

Side 22. *men Beværtningen knap* . . . Det er karakteristisk, at Blicher baade i 1840 og 6 Aar derefter lader Beværtningen bestaa alene i Brændevin og Øl, og at Brændevinsflasken aabenbart spiller Hovedrollen. Det maa imidlertid erindres, at Brændevin i hine Tider var et almindeligt Nydelsesmiddel, som ansaas for en selvfølgelig Del af enhver Dags Forplejning.

Side 23. *I Sommeren 1837* . . . Det maa have været i Begyndelsen af Juli, at Gigtfeberen begyndte. 16. Juli skrev Blicher nemlig til Provst Lund: »Paa tredie Uge har jeg været Gigtpatient. . . .« 5. Okt. ventede han selv at kunne bestyre Embedet ved Maanedens Udgang. 20. Novbr. hedder det i et Digt i »Rand. Av.« sigtende til Blicher: »Dig Smerterne med langsom Ild til Sygelejet binde«. 1. Jan. 1838 har B. et Nyt-aarsdigt i »Rand. Av.« 28. Jan. blev en Sang af B. afsunget ved Festen i Anledning af Kongens Fødselsdag og til Festen i Mariager ligeledes en Sang af B. 26. Marts hedder det i Brev til Provsten: »svag som jeg endnu stedse er. . . .« 19. April offentliggjordes Præludiet til »Trækfuglene« (»Sig nærmer Tiden, da jeg maa væk«).

Side 24. »*Min formeentlige Svanesang*« . . . Ordet »formeentlige« forekommer ikke i Titlen paa Digtet »Min Svanesang (Digtet i en langvarig og som dødelig anset Sygdom)«, som B. skrev til Datteren Malvina, og

som begynder med Linjen »Længe er det siden jeg var ung«, og hvori det hedder: »Kom, Malvina! søde Datter Du! Ræk din gamle Fader Harpen nu!« (Optaget i »Udvalgte Digte af St. St. Blicher«, udgivet af Otto Borchsenius. Kbhvn. 1898).

Side 24. *og en munter Novelle*.... Hermed sigtes antagelig til »Baglænds«, der blev trykt i Samlingen »Kornmodn« (Randers 1839), derimod næppe som af Carl Dumreicher (i Indledn. til sin Udgave af »Trækfuglene« 1918) antaget Novellen »Høstferierne«, der først blev trykt 1840. Blicher havde næppe Raad til at ligge med skrevne Noveller paa Lager. Desuden er »Høstferierne« ingen »munter« Novelle.

Side 25. *besøgte Naboriget Sverrig*.... Efter Jonas Collins og Grev Moltkes Indstilling modtog Blicher en Understøttelse paa 200 Rdlr. til sin Rejse, hvis Formaal angaves at være litterære Ekskursioner i Fortsættelse af Undersøgelser til et dansk Dialektleksikon, som han Aaret før havde foretaget med en Understøttelse paa 300 Rdlr., hvoraf han brugte de 200. Fra Helsingborg foreligger der et Brev fra B. til Collin, dateret 9. Juli og 6. Aug. skreves til »Kjøbenhavns-posten« fra Gøteborg, at B. »har opholdt sig her nogle Dage«, at han »samler ind til sin jydsk Ordboek« og »undersøger de fine nordlandske Linnedvarer«. 16. Aug. skrev han fra Spentrup til Ingemann. Rejsen har altsaa taget ca. 5 Uger.

Side 25. *to Aar derefter Hansestæderne og Vestkysten*....

D. 26. Juni 1838 indsendte Blicher en Ansøgning til Kongen (Fr. VI.) om »en Pengeunderstøttelse til denne Rejse [over den sønderjydske og holsteenske Vestkyst samt Øerne i Vesterhavet]«. 7. Juli s. A. tilstod Kongen ham 300 Rdlr. B. fik dog først officiel Meddelelse om Bevillingen hen i Aug. D. 1. Aug. søgte B. Biskoppen om »bevaagen Consens« til en 4—5 Ugers Rejse. 25. Septbr. skrev B. igen i »Rand. A.«

Side 25. »*Vestlig Profil*.... (Se Noten til Side 52).

Side 25. »*Svithiod*.... (Se Noten til Side 51).

Side 25. *Faderens Ven, daværende Rector Schiødt*....
Jens Riddermann Schjøth, f. 1755 i Kbh., 1773 dim.
til Universitetet fra Frue lat. Skole, 1774 filosofisk
og 1777 teologisk Eksamen, 1780 Magister i Filologi.
1781—88 Rektor ved Randers lærde Skole, 1788—1804
Sognepræst i Vejle-Hornstrup, 1791 tillige Provst i
Nørvang Herred, fra 1788 til sin Død 1816 Sogne-
præst i Ballerup-Maaløv i Smørum Herred (Smlgn.
Hunderup: »Lærerstanden ved Randers lærde Skole«
og samme Forf.: »Philologiske Candidater«). — Hvor-
fra Venskabet mellem Niels Blicher og S. stammer
er ikke oplyst.

Side 25. *Gaardhunden satte sig til at tude*.... I Følge
gammel Folketro varslede Hundetuden Dødsfald inden-
for den nærmeste Bekendtskabskreds.

Side 27. *uden en øvet Kammerats Hjælp*.... Hans Han-
sen gør i denne Sammenhæng opmærksom paa, at den
eneste Skolekammerat, med hvem B. vedligeholdt For-
bindelsen efter Skoleaarene, var Præsten Jens Lyngby.

Side 28. *i Hundedagsferierne*.... Overalt, hvor Blicher
bruger Ordet »Ferie«, er det i Flertalsform.

Side 28. *Lillose*.... i Bjergager Sogn Syd for det nu-
værende Landingssted i Saxild Bugt. Navnet er be-
varet i Lillosegaard. Fra Randlev Præstegaard til
Stedet er der ca. 1 Mil, naar man følger Vejen.

Side 30. *Cathcart's Navn*.... (staves af nogle Forfattere
Catchart) Navnet paa den engelske General, der havde
Overkommandoen over de engelske landsatte Tropper,
som dels foretog Bombardementet af København fra
Landsiden og dels havde besat Sjælland.

Side 31. *Gambier*.... den øverstkommanderende Admi-
ral paa den engelske Flaadeekspedition til Danmark.

Side 32. *Cannot pass the Belt . . .* etc. = Bæltet kan ikke passeres uden Admiral Gambiers Tilladelse.

Side 32. »damned« = fordømte.

Side 32. »Bless me!« . . . = [Gud] bevare mig, hvad er det med Mandskabet?

Side 33. *I don't understand* = Jeg forstaar det ikke.

Side 34. *the ever to be . . .* = den salig ædle Søulk.

Side 35. *endnu levende Toldembedsmand J. . . . v i Th.*
. . . . maa være Joachim Otto Ingerslev, Told- og Consumptionsoverbetjent i Thisted i 1839 (f. i Saxild 1792, død i Kbh. 1877, Søn af Sognepr. I. i Saxild).

Side 36. *endnu levende Kæmner G. . . . g i R.* Disse Bogstaver hentyder formentlig til Kæmner Guldberg i Ribe, der findes opført som Subskribent paa Blichers »Samlede Noveller«.

Side 36. *den daværende heed Skaarup . . .* Præsten Niels Skaarup (som Navnet staves i Wibergs Præstehist.), født 1767, var Præst paa Thunø fra 11. Juli 1798 til 3. Okt. 1806, derefter i Stadil til 1815 og sluttelig i Stauning fra 1815—1838, død 1845.

Side 38. *en vis Holm i Sundet . . .* sigter formentlig til Saltholmen (jfr. »Sommerrejse i Sverrig« (1840) S. 3: »havde i nogle Timer den bedste Lejlighed til at betragte Hareøen Saltholm, hvor jeg engang — men det vedkommer ikke denne Reise«).

Side 40. *sin Rosinante . . .* hentyder til den spanske Digter Cervantes' Bog »Don Quixote«, hvori Heltens Hest kaldes Rosinante.

Side 41. *berygnet Skov . . .* skal sandsynligvis være Rold Skov, som omtales i »Kjærlighed paa Dagvognen« og danner en Del af »Bettefanden«s Operationsfelt i No-

vellen af samme Navn. Muligvis ligger denne oplevede »Røverhistorie« fra 1845 bag denne Novelle, der blev trykt første Gang i 1846.

Side 44. *de tvende Hædersmænd C. Molbeck og H. Bierregaard* . . . Blicher sigter her til to længere Avisfejder, som han førte med de to nævnte Herrer i 1829, be-
dyndt med hans Indlæg i »Rand. Av«. 12. Maj i An-
ledning af C. Molbechs »Optegnelser paa en Udflugt
til Jylland i Sommeren 1828« (trykt i »Nordisk Tids-
skrift for Historie, Litteratur og Kunst«, 3. Bd.). Heri
havde M. udtalt sig om Strømpebinding i Hedeegnene
og Skovplantningerne paa Heden, og B. berigtigede
hans Udtalelser ret skarpt. M. svarede i »Nyeste Skil-
derie af Kjøbenhavn« 23. Maj, B. igen i »Rand. Av.«
9. Juni, M. i »Skilderi« et 16. Juni, og B. afsluttede i
»Rand. Av.« 25. Juni. Paa dette Tidspunkt tog Con-
sistorialraad Provst H. Bierregaard i Hjermind Ordet
for at udtale Tilslutning til Molbechs Mening — om at
Plantninger paa Alheden er uheldige. Herpaa svarede
B. (der indtil da kun havde undertegnet sig med Bog-
stavet B) under sit fulde Navn, og nu følger med ret
store Mellemrum en Avisfejde i »Randers Av.«, indtil
B. fik det sidste Ord 6. Marts 1830. Hvornaar For-
soningen kom i Stand vides ikke, men i 1838 offent-
liggjorde Molbeck sin meget venlige Anmeldelse af
Blichers »Samlede Digte« (i »Maanedsskrift for Litteratur«, 20. Bd.), og i 1841 anmeldte Blicher (i »Ran-
ders Avis«) Bierregaards »Exempelsamling paa Dyder
og Udyder« med megen Ærbødighed for Forfatteren.

Side 44. *hans aandelige Frende Ingemann* . . . Den »Dis-
harmonie«, B. sigter til, begyndte i 1815, da Ingemann
i »Dansk Minerva«s Oktoberhefte skrev et Digt »Til
Ossians Fordanser Steen Steensen Blicher i Anled-
ning af hans førstudgivne Digte«, hvori han advarer
ham mod at »følge den trøstløse Aand i den dæm-
rende Sky«, og lægger ham paa Sinde »ei skal Du
siunge for Laurbær at vinde, men søge bag Stierne
Digterens Krands«. — B. svarede i samme Tidsskrifts
Decemberhefte med et Digt »Til B. S. Ingemann«,

hvori han bl. a. spørger: »... gaaer jeg da derfor vild, ifald jeg ei i dine Fodspor — Bardebroder! synger?« Blichers første Digtsamling var udkommen i Aarhus 1814. Det maa formodentlig være Tonen heri, som foranledigede I. til sin Advarsel.

Side 44. *en fjortenaarig Pige*.... Saavidt det er Udg. bekendt, findes der intet i B.s Forfatterskab, der kan lede paa Spor efter, hvem dette Pigebarn var. Hans Hansens Antydning (»S. S. B.s Barnd. og Ungd.« S. 36) af, at B. sigter til Charlotte Schinkel paa Hald kan vistnok ikke opretholdes, da hun sikkert ikke har levet i Viborg (»den Kjøbstad, hvor hans Fee havde sin Bopæl«). Naar B. i Slutningen af sin Beretning om »den fjortenaarige« lader hende være en endnu levende Enke efter et ulykkeligt Ægteskab, saa behøver det i hvert Fald ikke at betyde, at det er den samme Dame, som er Model for Novellen »Eneste Barn«.

Side 46. *en sextenaarig nygift Kone*.... Hvem der her sigtes til er ikke oplyst. Hvis Bemærkningen om »Mandens Ansættelse i en fjern Provinds« har nogen Realitet til Grund, saa kan der vel kun tænkes paa en Embedsmandskone i Randlev Sogn.

Side 46. *Kirkegaardsmuren i R.*.... Skal formentlig være Randlev, hvortil Blichers Fader var forflyttet i 1796, det Aar da B. fyldte 14 Aar. Det stemmer med Tidsangivelserne: »7 Aar derefter« (B. skulde da gaa i sit 14. Aar).

Side 47. *Maskerade i Klubben*.... (Se Noten til S. 15).

Side 48. *Marlows Rolle i »Feiltagelserne«*.... »Feiltagelserne« kaldtes Oversættelsen af Oliver Goldsmiths Komædie »The stoops to conquer«, der opførtes første Gang paa det kgl. Teater 6. Oktober 1785. Den mandlige Hovedperson i Stykket hed Marlowe.

Side 49. *den kjære Aurora*.... populært Navn paa en

Lærebog i Latin, som benyttedes meget ved Underdervisning i Danmark, og hvis egentlige Titel er: »Donatus, Hoc est Paradigmata partium orationis Latino-Danica«.

Side 49. *Omnicia conando* . . . Oversættes af Holberg saaledes: »Ufortrøden Flid og Iver over alting Mester bliver«.

Side 50. *paa Himmelbjerget [ifjor] 1838* . . . Den første Himmelbjergfest afholdtes 1. Aug. 1839, hvilket Blicher ogsaa har ment, da han skrev »ifjor« i »Brage og Idun« (1840). Hvorfra Fejlen stammer vides ikke, men Aarstallet 1838 er opretholdt i alle Udgaver af »Erindringerne« fra 1846 til 1893. (Smlgn. Noten til Side 56).

Side 50. *det første blandt hans Digte* . . . Hermed menes Digtet »Endnu en Gang, I længst henfarne Dage«, som uden Overskrift indledede det Bind »Digte af S. S. Blicher«, som udkom i Aarhus 1814. Da det optryktes i »Samlede Digte af S. S. Blicher«, 1. Del (1835), hvor det er trykt som Nr. 1, fik det Overskriften »Mit første Digt« og i en Fodnote staar »Skrevet i Aaret 1810«. Helt korrekt er det ikke, da B. allerede i 1807 og 1809 havde offentliggjort tre Digte i »Aarh. Stiftstidende«, nemlig henholdsvis »Fiern Genlyd ved Mad. M. E. Beutlichs Grav« (3. Jan. 1807), »Opskrivt paa en elsket Vens Ligkiste« (6. Septbr. 1809) og »Ved Jørgen Lacours Død« (28. Septbr. s. A.). Ingen af dem blev dog optrykt i »Saml. Digte«.

Side 50. *Hans hidtil udkomne Værker* . . . Blichers Bibliografi over sine indtil 1840 (1846) udgivne Arbejder i Bogform er ikke fuldstændig og ikke korrekt. Nogle supplerende Oplysninger vil derfor formentlig kunne paaregne Interesse i denne Sammenhæng:

Side 50. *Ossians Digte* . . . Som foran nævnt var det Chr. Olufsen paa Næsgaarden, som under Blichers Ophold paa Falster gjorde ham opmærksom paa »Os-

sian«. 1. Del udkom i Begyndelsen af Juni 1807. Samtidig meddelte Forlæggeren, at 2. Del »i det seneste udkommer om 2 Maaneder«. Paa den Tid indtraf imidlertid Englænderne, og Bombardementet med de efterfølgende trykkende politiske Forhold forsinkede Udgivelsen over halvandet Aar. 2. Del udkom i Midten af Januar 1809.

Side 50. *Bør Jøden taales . . .* er en ukorrekt Gengivelse af Titlen paa Pjecen »Bør Jøderne taales i Staten?«, som udkom i Begyndelsen af Juli 1813 i Aarhus.

Side 50. *Bedømmelse over Skriftet . . .* ligeledes en Pjece (84 Sider), som udkom i Slutningen af August 1813. Skriftet »Moses og Jesus« er skrevet af Tyskeren Fr. Buchholtz og var udkommen i Oversættelse af Thomas Thaarup i Maj s. A. og gav Anledning til den saakaldte »Jødefejde«.

Side 51. *Digte . . .* Paa det kobberstukne Titelblad læses: »Digte af Steen Steensen Blicher. Første Deel. Aarhus 1814. Trykt og forlagt af A. F. Elmquist«. 158 pag. Sider + 2 S. med Rettelser og Trykfejl. Ingen Indholdsfortegnelse. Indledes med Digtet: »Endnu engang, I længst forsvundne Dage« uden Overskrift.

Side 51. *Jyllandsrejsen . . .* Paa Titelbladet læses: »Jyllandsrejse i sex Døgn. Udført og beskrevet af S. S. Blicher og S. S. Barbeer i Nibe. Trykt i Aarhus Stiftsbogtrykkerie 1817. (Den kobberstukne Titel hertil, som Blichers Digte 2den Deel vorder om føie Tid efterleveret)«. 8 upag. Sider med »Forsang: Eensom jeg laae paa min lynggro'de Bakke«. Derefter paa Side 1: »Digte af Steen Steensen Blicher. Anden Deel«. Ialt 144 Sider + 1 Side Rettelser. Udkom i Begyndelsen af Juni 1817. I disse to Digtsamlinger satte B. sit fulde Navn paa Titelbladet. I Reglen anvender han kun Forbogstaverne S. S. Da »Jyllandsrejse« optryktes i »Samlede Digte«, 2. Del (1836), ændredes Titlen til: »Jyllandsrejse i sex Døgn, udført og beskrevet i Aaret 1816 af S. S. B. og Barbeeren i Nibe. (Siden bekjendt under Firma P. Sp.)«

Side 51. *Abelard og Heloise* . . . Bogen bestaar af tre Afsnit, (1) »Abeilards og Heloises Historie«, en biografisk Skitse af B. selv, (2) »Heloise til Abeilard«, oversat efter Englænderen Alexandér Pope, og (3) »Abeilard til Heloise« (ligesaa). Nr. 2 blev første Gang trykt i Rahbeks »Tilskueren« 26. Jan. 1817. Efter at Bogen var udkommen, optryktes den biografiske Indledning i Elmquists »Læsefrugter«, 6. Bd. 1819.

Side 51. *Generalprøven i Kragehul* . . . blev skrevet og indsendt til det kgl. Teater i Begyndelsen af 1816, men tilbagesendt. Blev derefter trykt i Aarhus Stiftsbogtrykkerie i Sommeren 1819 og udkom i Slutningen af August s. A. under Titlen: »Generalprøven i Kragehul. Original Comedie af St. St. Blicher«.

Side 51. (*Løn som forskyldt* . . . blev indleveret til det kgl. Teater i Sommeren 1823, afvist og vistnok derefter omarbejdet af Blicher og maaske indleveret paany. Aldrig opført. Trykt 1. Gang i Blichers og Elmenhoffs Maanedsskrift »Nordlyset« (se nedenf.) Aprilheftet 1828 (6. Bd.) med Betegnelse: »Original Comedie i 3 Acter af P. Sp.«.

Side 51. *Avisfrieriet* . . . blev indleveret til det kgl. Teaters Censur, først i 1818 og derefter i Sommeren 1823 anonymt. Begge Gange tilbagevist af Censuren. Trykt i Elmquists Maanedsskrift »Læsefrugter«, 25. Bd. 1824, opført paa Privatteater i Viborg 1823 i Anledning af Frederik VI.s Fødselsdag og i Aalborg 1830 til Fordel for Skovbakkeanlægget.

Side 51. *Bautastene* . . . udkom i April 1823 paa S. Hempels Forlag under Titlen: »Bautastene samlede af S. S. Blicher« (108 Sider). Indledningsdigtet er »Til Danmarks Ungdom« af B., derefter følger 23 Digte, hvoraf 9 af Oehlenschläger, Ingemann og Grundtvig, Resten af B. selv. Flere af dem havde været trykt før, saaledes Digtet om Quistgaard, der stod i »Jyllandsrejse«.

Side 51. *Stormnatten* . . . et 16sidigt Hefte, hvori B.

skildrede paa Vers de Ulykker, der blev anrettet af Stormfloden paa Slesvigs Vestkyst 3.—4. Februar 1825. Solgtes »Til Fordel for de Vandlidte uden Fradrag af Trykkeomkostninger«. Trykt i Viborg Stiftsbogtrykkeri, averteredes til Salg 5. April s. A.

Side 51. *Johanna Gray* . . . blev indleveret til det kgl. Teater i Jan. 1824 og antaget til Opførelse. Udkom i Bogform i Begyndelsen af Oktober 1815. Paa Titelbladet: »Johanna Gray, Tragoedie i 5 Akter af S. S. Blicher« (C. A. Reitzels Forlag). Opført i. Gang 11. Novbr. s. A. og derefter endnu to Gange, hvorefter det henlagdes.

Side 51. *Sneeklokken* . . . udkom i Juledagene 1825 med Titel: »Sneeklokken, Nytaarsgave for 1826 af S. S. Blicher« (182 Sider). Indeholdt i det væsentlige tidligere trykte Digte fra »Læsefrugter« o. a. St. Desuden er »Stormnatten« optaget heri.

Side 51. *Nordlyset* . . . Subskriptionsindbydelse paa dette Maanedsskrift udsendtes i Midten af August 1826 og hjemkaldtes i Slutningen af November s. A. Da det første Hefte udkom, var der tegnet 700 Subskribenter, hvoraf dog kun godt 300 er navngivne paa Subskribentlisten i Maanedsskriftets første Hefte. Indbydelsen lød paa, at hvert Hefte vilde blive paa mindst 6 Ark, »hvoraf Størstedelen bliver originale Fortællinger«, og at »Oversættelserne vorde tildeels tagne af Engelsk, Fransk og Italiensk«. Af et Brev fra Blicher til Liunge i København af 13. November 1826 ses det, at Elmenhoff har paataget sig at sørge for Oversættelserne (»de nødvendige Hjælpkilder«). Disse besørgedes væsentligst af Ole Bork, Præsten i Nabosognet til Spentrup. Foruden Oversættelser af »Præsten i Wakefield« og »En ung Krøblings sidste Tanker« samt nogle mindre Smaastykker skrev B. i »Nordlyset« følgende *Noveller* (anført i Tidsfølge):

Fruentimmerhaderen. — Jordskjælvet i Messina (Kjærlighed i Syden). — Krybskytten. — Gyldholm. — Røverstuen. — Urtepotten. — Stakkels Louis! — Den sachi-

ske Bondekrig. — Jøderne paa Hald. — Sildig Opvaagnen. — Rodiserinden. — Eva. — Jordbærret. — Fiore og Fioretta. — Den døve Mand og den blinde Kone. — Den svenske Major. — Ak! hvor forandret! — Maria de Carmo. — Hosekræmmeren. — Peer Spillemands Skibsjournal. — Præsten i Vejlbye. — Kjeltringliv. — Telse. — Letacq.

Desuden regelmæssigt et Indledningsdigt i hvert Hefte. (Smlgn. »Nordlys-Perioden i Blichers Digtning« af S. Sørensen. (Kbh. 1917)).

Side 51. *Danmarks nuværende Tilstand* . . . er en Pjece paa 29 Sider, der udkom 1. November med fig. fuldstændige Titel: »Danmarks nuværende Tilstand, kortelig fremstillet i Anledning af Deres kongelige Højheders Prins Frederik Carl Christians og Prinsesse Wilhelmine Maries Formæling den første November 1828 af St. St. Blicher«.

Side 51. [*Samlede*] *Noveller* . . . Subskriptionsindbydelser paa »Samlede Noveller« udsendtes i Maj 1832 fra Bog- og Papirhandler C. Steens Forlag i København. De fig. 5 Bd. kom alle paa dette Forlag.

. Første Deel, der udkom i Begyndelsen af Januar 1833 og 1. Marts s. A. i 2. Oplag, indeholdt følgende forhen trykte Noveller: En Landsbydegns Dagbog, Josepha (= Et Eventyr paa Heden), Præsten i Thorning (tidl. trykt i »Læsefrugter«), Fruentimmerhaderen, Røverstuen, Jøderne paa Hald, Hosekræmmeren og Kjeltringliv (1. Gang trykt i »Nordlyset«) samt ny: *Himmelbjerget* (290 Sider + V Sider Subskribentliste + Titelblade og Indholdsfortegnelse og 1 Side Rettelser (der i 2. Oplag overførtes til Teksten).

Anden Deel (Slutningen af Juli 1833) indeholder: Telse, Sildig Opvaagnen, Jordbærret, Præsten i Vejlbye, Den svenske Major, Stakkels Louis, Skibsjournal og Eva (alle tidl. trykt i »Nordlyset«) samt ny *Eremitten ved Grenaa*. (303 Sider + VI Sider Titelblad og »Tilkomne Subscribenter« + Indholdsfortegnelse).

Tredie Deel (Slutningen af November 1833) indeholder: Den sachsiske Bondekrig, Kjerlighed i Syden

(= Jordskjælvet i Messina), Falddøren, Den døve Mand og den blinde Kone, Urtepotten, Fiore og Fioretta, Rodiserinden, Ak! hvor forandret!, Fire Perioder (alle tidl. trykt i »Nordlyset«). (308 Sider + IV Sider Titelblad og Indholdsfortegnelse).

Fjerde Deel (Slutningen af September 1834) indeholder: Gyldholm, Letacq (tidl. trykt i »Nordlyset«), *Havnen, Juleferierne* (nye), Leonore, Krybeskytten (tidligere trykt i »Nordlyset«) og *Eneboeren paa Bolbjerg* (ny, dog at det første Afsnit »Nøddaaben« tidligere i kortere Form havde været trykt i »Læsefrugter«) (274 Sider + VI upag. Sider Titel, Liste over senere tilkomne Subskribenter og Indholdsfortegnelse).

Femte Deel, der udkom 30. Januar 1836, indeholder: Abeilard og Heloise (trykt særskilt i 1818, jvfr. Noter ovenfor), *Marie* (En Erindring fra Vesterhavet), *Fjorten Dage i Jylland* (nye) og *Maria de Carmo* (tidl. trykt i »Nordlyset«) (236 Sider + IV upag. Sider Titel og Indholdsfortegnelse).

Side 51. *Samlede Digte* Paa Titelbladet af Første Deel, der udkom 22. Maj 1835, læses: »Samlede Digte af S. S. Blicher. Første Deel. [Motto] Stille og mørkladen er vel min Hede; | Dog under Lyngtoppen Blomsteret staaer. | Lærken blandt Gravhøje bygger sit Rede | Og sine Triller i Ørkenen slaaer. Med Forfatterens Portræt [under dette staaer ST. ST. BLICHER (Lith. Anstalt F. W. Goedsche u. Steimetz in Meissen)]. Kjøbenhavn. Trykt paa Boghandler C. Steens Forlag hos Bianco Luno & Schneider, Pilestræde Nr. 105. 1835.

Bindet indledes med »Mit første Digt« (se foran, Note til Side 50) og slutter med »De Fredløse« (4 upag. Sider Titelblad og Indholdsfortegnelse + 284 Sider).

Anden Deel (16. Juli 1836) har samme Titel og Navn (uden Verset og Portrættet), samme Forlægger og Bogtrykker og Aarstallet 1836. Den indledes med »Jyllandsrejse« (med særskilt Titelblad) og slutter med Digtet »Farvel til min første Kjereste«, hvortil der paa sidste Side er føjet Noter: »Alheden den 11. Oktober 1824« (8 upag. Sider Titelblad og Indholdsfortegnelse + 320 Sider).

Samtlige Digte paa et nær var tidligere trykt (Digte 1814, »Læsefrugter«, Snekllokken, »Nordlyset« etc.) Ny er »*Sprogbemærkninger*« til Afsnittet i 2. Del: »Digtinger i den østjydske Mundart«, tre Digte, der senere optoges i »E. Bindstouw« (1842) og Fodnoter til disse med Forklaring af jydske Ord og Vendinger. Heraf er Digtet »Hudden a fek Kjesten« ny.

Side 51. *Præsten i Wakefield* . . . fandtes først oversat i »Nordlyset«, Hefterne April—September 1827, udkom i Bogform 1837 med enkelte uvæsentlige Ændringer, i Hovedsagen Rettelser. Andet Oplag af denne Udgave kom i 1852.

Side 51. »*Svithiod*« . . . ogsaa med Titel: »Efteraarserindringer fra en Sommerrejse i Sverrig i Aaret 1836« (Randers 1837, Fr. Schmiths Forlag — udkom i Slutningen af Juni). Den indeholder 20 Digte (inkl. »Indledning« og »Afrejse«) om de Steder B. besøgte, nemlig: »Rommeliklint. Kullen. Löberöd, Helsingborg og Svar-teaa. Karup, Græfsnæs. Kinnekulle. Stockholm. Diur-gaarden. Haga. Ulriksdal. Sigtuna. Upsala. Skogkloster. Wreta. Vetteren. Lechö. Trollhättan«.

Side 51. *Trækfuglene* . . . udkom i August 1838. Paa Titelbladet læses: »Trækfuglene. Naturconcert af Steen Steensen Blicher. Randers. Trykt, paa Boghandler Schmiths Forlag, hos J. M. Elmenhoff« [54 Sider]. Indledningsdigtet »Sig nærmer Tiden . . .« havde været trykt i »Rand. Av.« 19. April s. A., samtidig med at Subskriptionsplan paa Samlingen offentliggjordes.

[I »Rand. Av.« 1. Novbr. 1838 findes følgende Avertissement: »Fra Pressen er udkommet: *En ganske ny Vise* om en Kroermænd og hans Søn, lagt af St. St. Blicher. (Synges som Niels Ebbesens Vise). Visen faaes for 4 Skilling Exemplaret hos Schmith, Boghandler«].

[Smst. 15. November 1838 averteres: »*En anden ny Vise* om en Sømand og en Landmand. Af St. St. Blicher. (Synges som Hammerens Vise).« Det er denne Vise,

som senere blev bekendt under Titlen »Søren Kanne«].

Begge disse Viser er udeladt af Blichers Fortegnelse, formentlig ved Forglemmelse, da de ligesaa vel som »Stormnatten« hører hjemme i Bibliografien.

Side 52. *Vestlig Profil* . . . Paa Titelbladet læses: Vestlig Profil af den cimbriske Halvøe fra Hamborg til Skagen tagen paa Rejser af S. S. Blicher. Kjøbenhavn. Paa Boghandler C. Steens Forlag. Trykt i Fabricius de Tengnagels Bogtrykkeri 1839. (129 Sider). (Udtrykket »en humoristisk Rejse« findes ikke paa Titelbladet).

Side 52. *Samlede Noveller* . . . *Supplementsbind* . . . blev ogsaa udgivet med Titel: »Nyeste Noveller og Digte af St. St. Blicher. Kjøbenhavn. Trykt paa Boghandler C. Steens Forlag i det Brünnichske Bogtrykkerie. 1840«.

[Blicher har her glemt at anføre: *Sommerrejse i Sverrig Aar 1836*. Beskrevet 1840 af St. St. Blicher. Randers. Paa Forfatterens Forlag trykt hos J. M. Elmenhoff. 1840. 78 Sider + et Tillæg: Hilsen og Takforsidst til de forventede Gjæster paa Himmelbjerget d. 1. Aug. 1841. (Antagelig udkom Bogen umiddelbart før 1. Augst).]

Side 52. *Kornmodn* . . . averteres første Gang i »Rand. Av.« 7. Decbr. 1839. Subskriptionsindbydelsen var udstedt i Forsommeren s. A., hvilket ses af Brev til J. M. Thiele af 18. Juni, hvori B. sendte et Eksp. af Indbydelsen og udtaler Haabet om et mere end almindeligt stort Antal Abonnenter. — Paa Titelbladet læses: »Kornmodn af St. St. Blicher. Randers. Paa Forfatterens Forlag trykt hos J. M. Elmenhoff. 1839« (Blichers Angivelse i Erindringerne af Trykkeaar og Forlag er altsaa fejlagtig). — Bindet indeholder Novellerne Maskeraden, Skytten paa Aunsbjerg, Baglænds, Landsbydoktoren og Den jyske hvide Dame, samt to Taler og fem Digte. Efter Indholdsfortegnelsen læses følgende:

Bemærkning.

Istedet for den bebudede Fortælling »Viinhandlens«, der vilde gjøre Samlingen altfor stor i Forhold til den bekjendtgjorte Pris, bedes Abonnerterne at ville tage til Takke med »Baglænds« og det som følger efter. St. St. Blicher.

(Se efterfølgende Note til Side 53).

Side 52. *Endnu et Bind Noveller* . . . etc. Dette Stykke er nedskrevet efter ganske løs Hukommelse. De virkelige Forhold er følgende: 23. Juli 1842 averteres i »Rand. Av.« første Gang: »*E Bindstouw*, Fortællinger og Digte i jydsk Mundart af St. St. Blicher«. Randers. Trykt hos J. M. Elmenhoff. 1842. (50 Sider).

— I December 1842 udkom derefter det Bind, som betegnes »endnu et Bind Noveller«, nemlig *Nye Noveller* af S. S. Blicher. Kjøbenhavn. Paa Bog- og Papirhandler C. Steens Forlag. Trykt i det B. Schlesinger'ske Bogtrykkeri ved N. H. Stenderup 1843. [Indhold: Hannibal. Erik Hakonsøn. Viinhandleren og Herremanden. Julianes Giftermaal. De tre Helligaftener.]

— [Glemte at anføre har Blicher dernæst det i Juli 1843 udkomne Hefte: *Himmelbjergfesten 1843*. Taler og Digtninger, som ere forfattede og vorde fremsagte af St. St. Blicher. (Derhos firestemmige Sange; Teksten af S. S. B.) Randers. Trykt hos J. M. Elmenhoff. Uden Aarstal. 15 Sider].

— Samme Aar udkom: *Min Tidsalder*. (Fra 1782 til 1842). Et Stykke af Verdenshistorien i Perspektiv. Ved St. St. Blicher. Kjøbenhavn. Forlagt af Universitetsboghandler Andr. Fred. Høst. Trykt hos S. Trier. 1843. (120 Sider).

— I 1844 . . . udsendtes med dobbelt Titelblad: *Samlede Noveller* af St. St. Blicher. 6te Deel = *Min Vinterbestilling i 1842 & 1843* af St. St. Blicher. Randers. Forlagt af N. Schmidt. Trykt hos J. M. Elmenhoff 1844 [186 Sider + Titelblad, Indhold og Rettelser].

Indhold: Livø, Kjærestier i Vestjylland. Kjærlighed paa Dagvognen. En Grevinde, en Krigsmand og en Natmand. En jydsk Mordbrænderhistorie. De danske Træer, Sidestykke til Trækfuglene. Fluerne. Sølvbryllupssang for Præsten Bjerregaard i Hjermind og hans Lund.

— Samme Aar . . . : *Samlede Noveller* 7de Deel = *Min Vinterbestilling i 1842 & 1843*. [Samme Forlag, Tryk, Aar]. Indhold: Fiirkløveret. Rødstenen paa Fuur. Min syvogtyvende og sidste Kjærlighedshistorie. Kniplerinden. En jydsk Røverhistorie med Mere, hvad dertil hører. Kjærlighed i Pinen. Ravn. To paa een Hest. Gyvel. (Henhørende til den i foregaaende Deel aftrykte Cyclus af danske Træer).

— [Glemmt at anføre har B.: »*Fem Noveller og to jyd-ske Sange* af St. St. Blicher«. Kjøbenhavn. Paa Universitetsboghandler Andr. Fred. Høsts Forlag. Trykt i det Berlingske Bogtrykkeri. 1844. [94 Sider + Titelblad]. Indhold: Stodderkongen. Guillaume de Martonnière. Den huule Eeg. Le Petit maitre d'Ecole. Et Eventyr paa Himmelbjerget i 1843. Tow nøjh Visser.

— I »Randers Avis« for 20. Jan. 1845 opfordrede B. til at tegne Subskription paa en ny Samling Noveller, som han agtede at udgive paa eget Forlag i Maj Maa-ned. Denne Samling udkom dog i Kjøbenhavn med følgende Titelblad: »*Min Vinterbestilling i 1844 og 1845* af St. St. Blicher«. Kjøbenhavn. Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel. Trykt hos Bianco Luno. 1845. [144 Sider + Titelblad og Indholdsforteg-nelse]. Indhold: Tulipanen. En Herremand paa Jorden, en Degn i Himmelen og en Præstemand baade her og der. De Udøbte. Faawal Hammeløv. Menne-skelighed. Digte og Fremsigelser. Bautastene [5 nye Digte om kendte Personer] og flere Digte.

Side 52. *Viborg Amts Beskrivelse* . . . udkom 1839. Paa Titelbladet læses: »Viborg Amts Beskrivelse efter Op-fordring fra det kongl. Landhuusholdnings-Selskab af

St. St. Blicher, Sognepræst til Spentrup og Gassum Menigheder i Aarhus Stift. Kjøbenhavn. 1839. Trykt hos Direktør Jens Hostrup Schultz, Kongelig og Universitets-Bogtrykker«. — Sidste Side er underskrevet: Spentrup 21. November 1839. St. St. Blicher. — 227 Sider.

Side 52. *Dr. Ekborn i Gøthaborg* . . . Carl Magnus Ekbohrn (oprindeligt Ekbohm), f. 1807, d. 1881, studerede paa formaaende Venners Bekostning i Lund efter anbefaling af Nicander og P. Wieselgren. Stud. 1828, fil. Dr. 1835. 1835—50 politisk Medarbejder ved »Göteborg. Hdl.- och Sjöf.tidn.« 1856 Toldinspektør ved Stockholm. Skrev enkelte Digtsamlinger uden at vække Opmærksomhed.

Side 52. *Poetisk Unionskalender* . . . Samtidig med, at B. og Ekborn havde faaet Ideen til Unionskalenderen, havde Frederik Barfod lagt Planen til en skandinavisk poetisk Nytaarsgave. Da B. erfarede dette fra Inge-mann, skrev han til Barfod Septbr. 1836, og i den følgende Brevveksling enedes de to B'er om, at Barfod skulde realisere Tanken. (Smlgn. Brevene i »Personal-hist. Tidsskr.«, 3. Bd. 1882, Side 378—81).

Side 52. *mangfoldige (tildels anonyme) Stykker* . . . Blichers Plan om et Udvalg af disse blev aldrig gennemført.

Side 52. *det periodiske Skrivt »Diana«* . . . Som det ses, forandrede Blicher Udtrykket »allene Forfatter« (1840) til »allene Redactor« (1846), hvilket svarer bedre til Kendsgerningerne. Der kan nemlig i Tidsskriftet paa-vises Bidrag fra andre Forfattere, bl. a. fra Præsten Ole Bork, hvis Mærker fra »Randers Avis« ogsaa findes heri.

I Begyndelsen af Juni 1832 averteredes I. Binds 1ste Hefte (98 Sider) i »Rand. Av.« tilligemed en Subskriptionsindbydelse, hvor det hedder:

»Tydskland, England og Frankrig have allerede længe havt en Jagtlitteratur: ja Nabolandet Sverrig, som ellers ikke pleier i literair Henseende at komme os i Forkjøbet, eier siden 1820 flere in-

teressante Skrivter om Jagten. I den Formening, at Danmark har mange dannede Jægere, som ogsaa ville finde Behag i at see en Yndlingsmoro videnskabelig behandlet: agte nogle Jagtvenner at afhjælpe eet især for yngre og ældre Jægere føleligt Savn, og i tvangfrie Hæfter at udgive et Tidsskrift under ovenstaaende Titel«.

2. Hefte (100 S.) udkom i Slutningen af Novbr. s. A., 3. Hefte (104 S.) i Slutningen af April 1833, »hvormed 1ste Bind er sluttet«. Samtidig med at 3. Hefte averteredes meddeles: »Af første Bind ere endnu kun nogle enkelte Exemplarer tilbage«.

Den 21. Juni 1834 averteredes 2. Binds 1. Hefte (95 S.), 29. August 1835 averteredes 2. Hefte (96 S.) og endelig averteres 3. Hefte (104 S.) nøjagtig et Aar senere (29. Aug. 1836), hvormed Udgivelsen standsedes. Derom meddeltes der dog intet til Subskribenterne.

Det blev derfor ialt kun til 6, *ikke* 9, Hefter, og Udgivelsen standsede i 1836, *ikke* i 1838 — som Blicher skriver.

Side 52. *Elysium* Saavidt vides er dette Manuskript ikke senere kommen for Dagens Lys.

Side 53. [*Forlænds, en Novelle* Hermed sigter B. formentlig til Novellen »Julianes Giftermaal«, der er en Slags Fortsættelse af »Baglænds«, og som blev trykt 1. Gang i »Salonen. Et belletristisk Maanedsskrift«, udgivet af G. Siesby. Det begyndte at udkomme i 1840. B. har da antagelig haft Novellen skrevet, men endnu ikke afsat og har tænkt sig Titlen »Forlænds« som Pendant til »Baglænds«. Formodentlig har Siesby tilraadet et andet Navn, da »Salonen«s Læsere jo ikke kunde forudsættes at kende »Kornmodn« og dettes Indhold.

Side 53. *den Folkekalender, som Trykkefrihedsselskabet agter at udgive* B. har ikke været synderlig heldig med sine Rettelser i 1846, da den Kalender, der er Tale om, forlængst *var* udgivet, nemlig: »Dansk Folkekalender for 1841. Udgivet af Selskabet for Trykkefrihedens rette Brug«.

Side 53. *og nok en Novelle* Hvad B. sigter til med

denne Passus, som gaar igen i begge Redaktioner af Erindringerne, er ikke let at sige. Muligvis er Forklaringen den, at han har sendt Siesby to Noveller, en foruden den før omtalte »Forlænds«, og at kun den ene er bleven optaget. Der blev i hvert Fald kun trykt den ene i »Salonen«. B. kan dog ogsaa have tænkt paa Novellen »Eneste Barn«, der blev trykt i »Poetisk-prosaisk Nytaarsgave for 1842«, og som ikke omtales.

Side 53. [*Under Arbejde ere . . .* Dette Afsnit, som altsaa blev fuldstændig strøget i 1846, giver et Indblik i Blichers Planer paa Overgangen fra 3orne til 4orne. Kun en Del af disse blev realiseret:

Side 53. *Træerne . . .* blev trykt i »Samlede Noveller«, 6. Deel, ogsaa med Titel: »Min Vinterbestilling i 1842 og 1843«. (Randers 1844). I det følgende Bind (Saml. Noveller VII) med samme Dobbelttitel findes Digtet »Gywl«, hvorom det i en Note hedder: »Henhørende til den i foregaaende Deel aftrykte Cyclus af danske Træer«.

Side 53. *Stjernehimlen . . .* findes ikke trykt; om B. fik Digtene skrevet, vides ikke.

Side 53. *Herremandens og Vuinhandlerens . . .* var, som det ogsaa fremgaar af Bemærkningen i »Kornmodn« (se Note til Side 52), i 1839 — altsaa omtrent samtidig med Nedskrivningen af »Erindringerne« til »Brage og Idun« — planlagt som en Roman i større Maalestok. Det blev imidlertid kun til den Novelle, der kendes under samme Navn, (dog uden Genitivsdelserne), som første Gang blev trykt i Samlingen »Nye Noveller« (1843). Naar Hans Hansen i Noten til Novellen i sin Udgave af B.s Saml. Noveller og Skitser II., 1906, Side 104, siger, at den var skrevet nogle Aar før, saa er det en Misforstaaelse, der maa hidrøre fra, at han har oversat »Erindringer«nes første Form. — (Smlgn. iøvrigt Noterne til min Udgave af Novellerne. (Aschehoug, 1922, II. Bd.)).

Side 53. *Erik Hakonsøn* . . . blev til en kortere novel-
listisk Behandling af et Afsnit af Norges Kongesaga
med Undertitlen: »En historisk Billedrække«. Trykt
i. Gang i »Nye Noveller« (1843).

Side 53. *Rejse til Sverrig* . . . (Se Noten paa Side XXVIII).

Side 53. *Skanderborg Amts Beskrivelse* . . . I 1836 var
Blicher antaget af Landhusholdningsselskabet til at ud-
arbejde Beskrivelser af Viborg og Skanderborg Amt.
Den første udkom 1840 (jvfr. Note paa Side XXX), men
Beskrivelsen af Skanderborg Amt blev kasseret af Land-
husholdningsselskabets Skriftkomite, efter at der var
udbetalt B. 350 Rdlr. à conto. I Stedet blev Manu-
skriptet 27. Juni 1842 overleveret til cand. polyt. Schytte
med Anmodning om at berejse og beskrive Amtet.
(Se Aakjær: Blichers Livstragedie, III. S. 123—33).
Schyttes Beskrivelse blev udgivet af Selskabet i 1843
og blev den omfangsrigeste af alle Amtsbeskrivel-
serne (749 Sider).

Side 53. *flere Afhandlinger til Drewsens Landoeconomi-
ske Tidender* . . . Den bekendte Ejer af Strandmøllen,
Joh. Chr. Drewsen (1777—1851) var Medarbejder ved
Udgivelsen af »Landoecon. Tid.« fra Begyndelsen 1815.
Artiklen »Faarefolding« blev trykt i 5. Bind 1. Hefte
(Septbr.—Octbr. 1816) og var underskrevet: Randlev
i Hadsherred 1816. S. S. Blicher. — »Et lidet Bidrag
til Kundskab om Vexeldrivt«, tryktes i 6. Bd. 1817 og
var underskrevet: S. S. Blicher, cand. theol. — »Om
de jyske Hedemosers Opdyrkning« blev trykt i Tids-
skriftets Fortsættelse: »Nye Landoeconomiske Tiden-
der«, udgivet af J. Collin og J. C. Drewsen, 4. Bd.
1822, og var underskrevet: Skrevet i Aaret 1820, mel-
lem Jyllands udyrkede Moser af S. S. Blicher. — I 9de
Bd. 1819 gengives »Af et Brev fra en meget agtet
Correspondent i Jylland« nogle Udtalelser imod den
herskende Opfattelse, at Berberisserne skulde være Aar-
sag til Rust i Kornet. Dette Brev skyldes utvivlsomt
Blicher, da baade Stil og Tankegang svarer nøje til
et Indlæg i »Viborg Samler« (1. Septbr. 1824) om den

samme Sag. — Muligvis skyldes flere pseudonyme Artikler Blicher, men de er vanskelige at identificere.

Side 54. *Afhandling om den højst vigtige Bindeindustri* Som det ses, har Blicher baade i 1840 og 1846 bibeholdt Tidsangivelsen »for 16 Aar siden« for Indsendelsen af denne Afhandling, formentlig fordi han i '46 oversaa Udtrykket. Tidspunktet for Indsendelsen maa derfor fastsættes til 1824 — medens B. endnu var Præst i Thorning. (Det stemmer ogsaa med Tidsangivelserne i det følgende Afsnit »Aaret efter« og »1826 begyndte B. . . .« og med Brev til Collin 20. Septbr. 1825). I Afsnittet om Uldbinderiet i hans Amtsbeskrivelse (Kbh. 1839) staar der, at Afhandlingen blev indsendt »for en 13 Aar siden, medens jeg boede i Thorning«. Denne Tidsangivelse kan betyde, at dette Afsnit er skrevet i 1837.

Side 54. *sin Afhandling om Hørindustrien* . . . blev neppe trykt før i Amtsbeskrivelsen.

Side 54. *Stiftamtmand Schönheyder i Viborg* Johan Franciscus Gotlob Schönheyder (1773—1850) var en varm Forsvarer og Hjælper for Blicher, medens denne var Præst i Thorning, og var vistnok den, hvis anbefaling virkede stærkest til B.s Forflyttelse til Spentrup. (Smlgn. Aakjær: Blichers Livstragedie I, 250—57).

Side 55. *Amtsforvalter Wilde i Randers* Etatsraad J. C. P. Wilde, som han selv skrev sit Navn, (1787—1864) var Amtsforvalter i Randers 1820—54, desuden en Tid Direktør for Sparekassen for Randers By og Omegn. Spillede en fremtrædende Rolle i det i 1810 stiftede Randers Amts Husholdningsselskab i forskellige Egenskaber til forskellige Tider. Selskabets Viceformand fra 1734—55. (Om Wildes Virksomhed i det hele se: »Randers Amts Husholdningsselskabs Virksomhed gennem 100 Aar«. Randers 1910).

Side 56. *en Bryde- og Skættemølle* . . . Denne Mølle blev anlagt i Hastrup (Spentrup Sogn) (den nuværende Ris-

agergaard) af en Mand ved Navn Jens Madsen, der fik et rentefrit Laan paa 100 Rbdl. af Selskabet og havde Møllen færdig 1838. Den vakte stor Opsigt over hele Landet, og der blev med den som Mønster oprettet to andre Møller i Amtet. I Løbet af de følgende 6 Aar standsede Hastrup-Møllen sin Virksomhed, og de to andre blev begge nedlagt inden 1850. (Se ovenanf. Jubilæumsskr. S. 500 ff.)

Side 56. *en 10 Tdr. Land stor Plantage* . . . Angivelsen af Arealets Størrelse stemmer ikke med Angivelserne i den Ansøgning, Blicher i April 1826 indgav til Landhusholdningsselskabet om Støtte til Plantagens Anlæg. Her er Arealet angivet til 50 Tdr. Land. Da Landhusholdningsselskabet stillede sig tvivlende og forlangte Udtalelser om Planen fra kompetent Side, udtalte Amtsprovst Kruse, at det var bedre at begynde i det smaa med 5—10 Tdr. Land. Selskabet afslog Understøttelse og formodentlig derfor blev det ikke til mere end de 10 Tdr. Land.

Side 56. *Kosciuszko* . . . berømt polsk Frihedskæmper og Feltherre (1746—1817), som i Spidsen for en slet bevæbnet polsk Hær kæmpede mod en overlegen russisk Hær i Slaget 10. Okt. 1794, blev slaaet og selv haardt saaret taget til Fange af Russerne. Ved denne Lejlighed skal han i Flg. Sagnet have udtalt de bekendte Ord: »Finis poloniæ« (Nu er det Slut med Polen). Efter denne Udtalelse har Blicher formet sit:

Side 56. *Finis silvæ* = Nu er det forbi med min Skovplantning.

Side 56. *den jydsk Quægraces Vedligehold* . . . B. fremlagde sit Forslag i Selskabets Bestyrelsesmøde 15. Febr. 1838. Selskabets Protokol oplyser ikke, hvad det gik ud paa, men derimod at det overgik til et Udvalg (hvori B. dog ikke fik Sæde). 31. Jan. 1839 blev Forslaget tilligemed flere andre sendt i et nyt Udvalg, og endelig vedtoges det 20. Febr. 1840 for Selskabets Regning at indkøbe 6 Tyre og 2 Køer af den ægte jydsk

Race. (Se Husholdningsselskabets Jubilæumsskrift, Side 341—43).

(Denne Dato synes at vise, at B. først har sluppet sit første Manuskript til »Erindringer«ne, efter at dette Møde var afholdt, siden han i »Brage og Idun« kunde skrive: »... nu er begyndt at iværksættes«).

Side 56. *Hvad B. [ifjor] 1838 paa Himmelbjerget...*

B. husker atter her forkert; den første Himmelbjergfest med ham som Arrangør blev først afholdt i 1839. (Smlgn. Noten til Side 50).

Side 57. *Skjelskørs Orgelværk...* Vitsen, der ligger

heri, beror sikkert paa en Fordrejelse af et gammelt Mundheld, der er lavet paa Byens Kirkeuhr. Det hedder nemlig: »Alt i Verden gaar ved Lodder — undtagen Skjelskørs Aareværk, det gaar ved Mursten«. B. har — formodentlig bevidst — forandret Aareværk (Stueuhr med Slagværk) til Orgel. Smlgn. O. Guldberg: Skælskør og Omegn. 1919.

Side 57. *som v. Borgen i Hejbergs Virtuos...* B. sigter

til Peter Andreas Heibergs Komædie »Virtuosen Nr. 2«, hvori der forekommer en tysktalende Person under dette Navn. Opført 1. Gang i December 1793.

Side 57. *Koch og Lorentsen...* Forkæmpere for Dansk-

heden i Slesvig. *Peter Christian Koch*, f. 1809 i Gram, død 1880 i København. Oprindelig Handelsmand, oprettede 1838 Bladet »Dannevirke«, grundlagde 1852 Ugebladet »Budstikken«, solgte 1855 Bladet og Trykkeriet og flyttede til København, hvor han ernærede sig som Fotograf. — *Peder Hjort Lorentsen*, f. 1791 i Haderslev, død 1845. Bekendt ved sin Opræden i Stænderforsamlingen som dansk Taler — han »vedblev at tale Dansk«. Da Christian VIII forbød de danske Medlemmer at tale Dansk i Stænderforsamlingen med mindre de *ikke kunde* tale Tysk (Sprogreskriptet af 29. Marts 1844), nægtede L. at møde. Dertil sigter Blichers Bemærkning, at han blev »tydsket ihjel«.

Side 58. *en anden Rejse* . . . De Antydninger, Blicher benytter til Betegnelsen af Rejsens Hovedstationer, forstaaes maaske ikke nu af alle. Meningen er følgende: *Fæstningen* = Fredericia. — *det Sund, hvor man fanger Marsvin* = Lillebælt. — *den By, hvor Niels Bugge faldt* = Middelfart. — *den By, hvor en Konge faldt* = Odense (Knud den Hellige). — *det Kirketaarn, hvorfra Svendborg* = Bregninge paa Taasinge. — *den Juulske Hauge* = Kammerherre Oberst N. Juul forskønnede Øen ved Anlæg af Frugthaver ved Bøndernes Huse. — *den lange Øe* = Langeland.

Side 58. *den Halvøe, som er berømt for* . . . sigter til Salling. *Fluevinger* skal i Flg. Ordbog over det danske Sprog, 4. Bd., være en Dialektbetegnelse for almindelig Havre (*Avena sativa*).

Side 58. *i Salling hos en Provst* . . . maa være Jens Møller, der var Præst i Grinderslev-Grønning-Thise 1821—63 og fra 1834 till. Provst for Herrederne i Salling. De tre Hovedgaarde i Hovedsognet er Nørgaard, Astrup, Eskjær.

Side 59. *den poetiske Amtmand* . . . Amtmand Gerhard Faye (1760—1845) var i 1803 som cand. jur. Formand for Arealskattekommissionen for Falster, hvor Blicher traf ham første Gang, medens han var Huslærer paa Holgershaab. Venskabet fortsattes gennem Aarene (Faye agiterede i sin Tid ivrigt for »Nordlyset« — hvorfor B. takkede ham i et Brev af 12. Novbr. 1826). F. skrev senere i 1826 en Bog »Panurgien«, som han sendte B. til Bedømmelse. Ved hans Død skrev B. et smukt Mindedigt i »Rand. Av.«

Side 60. *To be or not to be* . . . = At være eller ikke være, det er Spørgsmaalet. (Citat fra Shakespeares »Hamlet«, 3. Akt, 1. Scene).

Aschehous's Blicher-Udgave

34 Noveller — 1000 Sider — To Bind

Steen Steensen Blicher: Noveller

Udvalgt, indledet og forsynet
med Oplysninger af

Søren Basegaard,
Forsk. af „Nordlys-Perioden“
i Blichers Digtning

I Valget af medtagne Noveller har Udgiveren
forsk og fremmest taget Hensyn til Blichers Stof
fra de hjemlige jydskke Kilder, hans egne Jægt-
tagelser og Barndomsindbringinger fra Herregaar-
dene Kunshjerg og Hald m. fl., paa hvilken Grund-
vold han byggede sin originale Stilling i dansk
Litteratur. Alt hvad Blicher dels oversatte, dels
bearbejdede fra fremmede Kilder, fordi han skulde
skaffe Fyld til sit Tidsskrift, er ubeladt som det
mindst værdifulde af den jydskke Præsts Arbejder.
Udgaven omfatter derimod Blichers jydskke No-
veller fra hele hans Levetid, d. v. s. indtil 1846,
da han skrev „Bette-Fanden“.

Omslag, Initialer og Bignetter ved
Aage Jørgensen

Prisen for de to Bind er:

Kr. 12,00 heftet

Kr. 17,50 i Skirting med Guldbtryk

Kr. 20,00 i Skindbind

H. Aschehoug & Co.'s Forlag